

НЬУРБА

12+

2015 сыл
Тохсунньу
14 күнэ
Сэрэдэ
1-2 №
(11339)

ТЭРИЙЭЭЧЧИЛЭР: СР Правительствота, Ньурба улуунун "Ньурба" ("Огни Нюрбы") хаһыат редакцията" автономнай тэрилтэ

- Сонун -

Владислав Андреев көнгүл тустууга Беларусь 6 төгүллээх чөмпүйөнэ буолла!

Көнгүл тустууга 2014 сыллаабы аан дойду чөмпүйөнэтин боруонса призера Владислав Андреев Минскэйгэ дойду уочараттаах чөмпүйөнэтигэр кыайан, Беларусь 6 төгүллээх чөмпүйөнэ буолла.

Ньурба улуунуттан төрүттээх спортсменгэ дойду чөмпүйөнэтигэр былырынгы халыбынан кэриэтэ ааста. Владислав Андреев Кирилл Балогоу 10:0, Артем Калмыкову 10:0 уонна Магсад Гасановы 4:1 ахсаанынан кыайан, эмиэ финалга эрэллээхтик тийди. Оттон кыһыл көмүс мэтээл иһин халсыһыгы, эмиэ былырынгы курдук, Владиславы утары Белоруссия сүүмэрдэммит хамаандатыгар сүрүн күрөстэһээччигэ - Дагестан легионера Асадулла Лачинов тахсыбыта.

Өскөтүн былырын Андреев Лачиновы 5:1 ахсаанынан кыайыт буоллабына, бу сырыгы киниэхэ быдан уустук буолла. Кыайы сэрэтинэн эрэ ситиһиннэ (1:1). Бастакы периодка биер очукуону сэрэтинэн Лачинов ылбыта, ол эрээри иккис периодка саха бөһөһө быдан көхтөөхтүк тустан бочуот пьедесталын үрдүкү үкэлитигэр тахсары ситистэ.

57 киилэ ыйааһын лиидэрдэрин быһытынан Лачиновы уонна Андреевы турнир сиккэтинэн араарыттар, - диер В.Андреев тус тренерэ Валерий Керемьясов. - Сабабаламмытын курдук, бөбөстөр иккиэн финалга диэри эрэллээхтик тийбиттэр. Финалга позиционнай тустуу буолбута, манна бүтэһигэр Влад көхтөөхтүк көстүбүтэ уонна түмүккэ сэрэтинэн кыайда. Хайдаһын да иһин, кыайы диэн кыайы. Аан дойду чөмпүйөнэтин кэнниттэн бу бастакы күрэхтэһиитэ этэ, арааһа, ол иһин кини хайдах эрэ сэрэнэн-сэрбэнэн туһунна. Влад сана "собуоттанан" эрэр. Биһиги утумнаахтык уонна дьулусханник иннибит диэки баран, спортивнай форма мунутуур үрдүгэр тахсыахпыт наада. Билингитэ барыта былаан быһытынан баран иһэр. Мантан салгыы Красноярскайга Ярыгин турнирыгар 59 кг ыйааһынга диэри категория кыттаахпыт. Андреев "оробуочай" ыйааһына 61-62 кг, инньэ гынан ыйааһыны түһэрэргэ кыһалга үөскүө суохтаах. Иван Ярыгин турнира - сүүмэрдэммит хамаанда улахан күрэхтэһиитэргэ бэлэмниитин кэрдиэтирэн биридэстэрэ. Биһиги аныгыскы сыалбыт - кулун тутар ыйга "Александр Медведь" Норуоттар икки ардыларынаабы турнирга ситиһилээхтик кыттан Европескай ооньууларга путевканы ылыбы. Бу кэнниттэн аан дойду чөмпүйөнэтигэр талыллыахпыт наада, итиннэ олимпийскай лицензиялар ооньунохтара.

Саха сириг олохтооҕо Владислав Андреев Беларусь Өрөспүүбүлүкэтигэр 2014 сыл бастын спортсменын аатыгар дураһыааччылар испиһиэхтэригэр киллэриллибитэ. "Триумф. Спорт геройдара-2014" аһаҕас куюнкурус кыайылаахтарын ааттарын олунньу 25 күнүгэр үөрүүлээх церемонияга ааттыахтара.

Николай БЯСТИНОВ,
СИА.

- Түмсүүлэргэ -

55 үбүлүөйдээх сылларын бэлиэтээтилер

2015 сыл сабаланыыта, тохсунньу томороон тымны күнүгэр Күндээдэ нэһилиэгэр бэрт сэргэх тэрэһин буолла. Күндээдэ нэһилиэгэр дьахталлар уопастыбаннай түмсүүлэрэ 55 үбүлүөйдээх сылларын С.Н.Эверстова аатынан "Туску" норуот айымнытын дьиэтигэр үөрүүлээх быһыыга-майгыга бэлиэтээтилэр. Мустубут дьонно Саха сыл салаллан кэлбитинэн сайаҕас санаалаах сиздэрэй, тиһиллэ сылдар ситиһини, үрүлүйэ устар үөрүүнү, доруобай уһун олобу бичэри ытааччылар бабардылар.

Улуус баһылыгын социальнай боппууостарга солбуйааччы Дондокова С.Б. улуус баһылыгын уонна оройуон Сэбиэтин депутаттарын ааттарыттан араас кэмнэргэ үлэлээн ааспыт көлүөнэ дьахталлары эбэр-дэлээн туран, урут үлэлээн ааспыт дьахталлары ахтан-санаан ааста. Нэһилиэк олобор-дьаһаҕар дьахталлар уопастыбаннай түмсүүлэрэ биер-бизэ харчыта суох, буор босхо ис дууһаларыттан бүппэт түбүгү, үлэни көрсөн кэллээҕэ. Дьахталлар уопастыбаннай түмсүүлэрин 55 сылын бэлиэтээһинигэр аан манга 1959 сыллаахха Күндээдэ нэһилиэгэр дьахтар хамсаанын үлэтэ сабаланыытыгар Филиппова Л.Е. тэрийэн үлэлэппит. Өр кэмнэ Эверстова С.Н. дьахталлар уопастыбаларын салайбыт. Ол сағана, 1964-1965 сылларга, нэһилиэк уопастыбаннай олобор актыыбынай кыттыыны ылбыттар.

"Хотугу сибэкки" сана түмсүүтэ.

55 сыл тухары нэһилиэк, оройуон социальнай-экономическай сайдыытыгар дьахталлар инники күөҥгэ сылдьан кэлбиттэрин өрө көтөҕүллүүлээхтик бэлиэтээн ааста. Улуус баһылыга Попов Б.Н. илии баттаһынаах Махтал суругу "Хотугу сибэкки" салайааччытыгар Иванова Н.Т. үөрүүлээх быһыыга-майгыга туттарда. Түмүккэ мустубут дьонно үлэлээн ааспыт дьахтар иһитиннэрдэ: "2014 сылга Өрөспүүбүлүкэ Ил Дархана Борисов Е.А.Граныгар түөрт нэһилиэк кыттыбыттан, сыл түмүктэниэн аҕай иннинэ Күндээдэ, Дьаархан нэһилиэктерэ 1 мөл. 100 тыһ. солк. суумалаах Граны туттулар. Үһүмүт сылга бу үптэрин нэһилиэктерин сайдыытыгар туттуохтара. 55 үбүлүөйдээх сылыгыгар кинигэ тахсарыгар улуус дьаһалтата үбүнэн көмөлөһүөҕэ", - диэн этитин саала иһигэр мустубуттар дохсун ытыс тыаһынан көрүстүлэр.

Күндээдэ нэһилиэгин баһылыга Васильев Ю.Н., "Хотугу сибэкки" дьахталлар түмсүүлэрин салайааччыта Иванова Н.Т., улуус-

таабы дьэ кэргэн уонна оҕо отделын салайааччыта Семенова А.М., улуустаабы дьахтар сэбиэтин салайааччыта Копырина Л.Е. "СӨ социальнай-экономическай сайдыытыгар кылааттарын иһин" Ил Түмэн депутата, комитет бэрэссэдээтэлэ Григорьева А.А. илии баттаһынаах Бочуотунай грамоталары, Махтал суруктары араас кэмнэргэ үлэлээн ааспыт дьахтар түмсүүтүн салайааччыларыгар туттардылар. Маны таһынан, СӨ Дьахталларын Сойуустарын Бэрэссэдээтэлэ Кирилина В.И. илии баттаһынаах Махтал суругу Варламова А.Н., Степанова В.И., Антонова А.И., Бочуотунай грамотаны Замятина С.А., Яковлева С.М. туттардылар.

Нэһилиэктерэ эбэр-дэлээн этилиннилэр, көрдөөх ооньуулар, аттракцион ытылынылар. Үбүлүөйдээх тэрэһингэ Октябрьскай, Чаппанда, Сүлэ, Дьиикимдэ, Акана, Ньурбачаан, Ньурбаттан "Дабайа", "Сарданга" түмсүүлэр кыттыыны ыллылар.

Антонина СЕМЕНОВА.

- Үлэ кэлэктииптэригэр -

Былааннардын аһара толордулар

Ол эрэн 2013 с. 53 тыһ. 038 солк.-даах бордуюксуяа батарыллыбыт эбит буоллабына, быйыл намтааһын бэлиэтэнэр. 2014 с. ахсынны 20 к. 42 тыһ. 837 солк.-даах табаар атыгыга барбыт. Түү-кээнгэ понтон туруутугар, Бүлүү, Марха өрүстэригэр паром сырытын олохтоонутугар тахсыбыт хойутааһын көтөр фабрикатын ысыкылааттарыгар сымыыт муньуллуутугар уонна намыһах сыанаҕа барыгыгар тирдибит.

Куурусса аһылыгынан Ньурбатаабы фабриканы "Сахазернопродукт" ААО хааччылар. Комбикорм Хаптаҕайдаабы комбикорм собуотуттан кэлэр. Сылга барыта 1700-1900 тонна комбикорм аһылыкка туттулар. Бу 2015 с. бүтүөр диэри комбикормунан хааччымыттар. Оттукка 500 тонна чох Кировскай чох разреһыттан тиэллэр.

Тэрилтэ автономнайдык үлэлиир, ол эбэтэр онгон таһаары проща бэйэ сирезтибэлэринэн хааччыыллар. Онно ууннан хааччыны, хочоолунай үлэти, ГСМ ылыы, сымыыты атылаһааччыга тирди кириэрлэр. 2014 с. тыа хаһаайыстыбатын уонна ас-үөл министриэстибэтитэн комбикормы уонна сымыыты кууруссаны атылаһы ороскуотун сабарга 36 мөл. 583

тыһ. 520 солк. суумалаах субсидия көрүлүбүтэ. Оттон тиэийи-таһы ороскуотун фабрика бэйэ-иэтэ уйуммута.

2014 с. былаана туолуутугар хас да фактор оруолламытын специалистар ыйаллар. Ол курдук, ити сыл тохсунньу 29 к. диэри туттулоохтара көтөр сымыыты турбут, бу ый устата 281100 устука сымыыты ылыллыбыт. Сана кэлбит эдэр куурусса барыта сымыыттааһын бастакы фазатыгар сылдыыта, сибизһэй комбикорму туттуу, көтөрү уулатыга туттулар эргэрит турбалары уларыты, "Родонит" кросс рекомендацияларынан көтөрү көрүү-исти оптимальнай режимин олохтоонун, аһаты, уулаты үлэ түмүктэрин тупсарбыттар.

Ньурбатаабы көтөр фабрикааты сылын ахсын онгон таһаар кыамтата үрдээн иһэр. Бүлүү регионун нэһилиэнньэтин аска-үөлгэ наадыһытын быһаарар биер сүрүн онгон таһаар тэрилтэнэн буолар. Билингэ ырахан кэмнэ ити суолтата өссө улаатар.

2015 с. былаан элбэх. Былырын көтөрү өлөрөр, чааска 500 төбө кыамталаах кытайскай тэриллээх сыах үлэбэ кирибитэ. Быйыл 26000 миэстэлээх ремонтнай бройлер-көтөр сыага аһыл-

лахтаах. Билигин "Биг Дачмен" фирма тэрилэ ылыллан туруорулунна. Ремонтнай көтөр уонна убойнай сыахтар үлэбэ киридэхтэринэ, Бүлүү улуустара бары үрдүк хаачыстыбалаах диетическай, араас асортименнаах, олохтоох усулуобуйага ылыллыбыт сибизһэй бордуюксуяанан хааччылаахтара.

Тутуу бүтүүнэ, тэрили атылаһы, "Селенгинскай ЦКК" ААО-ттан сымыыт гофротааратын атылаһы, аҕалы, Дьокуускай фабрикаатыттан эдэр сымыыттыр кууруссаны, Хаптаҕайтан комбикорму аҕалы барыта фабрикаа сымыыт, куурусса этин уонна фаршын атытыттан кирибит харчы суотугар үбүлэнэр.

Үлэбэ-хамнаска өссө биер сана сүүрээни Дьокуускай к. "Сахаконсервпродукт" ААО-тын кытта биергэ үлэлэһи кириэрэр. Өскөтүн маҕаһынар прилавктарыгар "Мясо птицы в собственном соку", "Фарш куриный" диэн этикеткалаах кэнсирбэлэри көрдөххүтүнэ, ол Ньурбатаабы көтөр фабрикаатыгар онгоһуллубут экологическай өртүнэн ыраас олохтоох бордуюксуята эбит диэн билинг.

Раиса НИКИФОРОВА.

Ньурбатаабы көтөр фабрикаатыгар билигин 43000-ттан тахса куурусса сымыыты турар. 43 киһилээх кэлэктиип ааспыт 2014 сыллаабы былааны - 9 мөл. 494 тыһ. устука сымыыты ылыахтаахтарын - өссө ахсынны сағатыгар 100% толорбута. Ахсынны 24 к. туругунан бу сыһыпара хайы-үйэ 10 мөл. 498 тыһ. 566 тэҥнэспитэ. Онон сыллаабы былааннардын көтөрү иитээччилэр аһара толорон ололорлор.

Производственной отдел на-чаалынныыа О.А. Акимов этэринэн, күнгэ фабрикаа 35000-36000 устука сымыыты, о.э. 97-100 дьааһыгы, ылаллар. Биер куурусса күннээҕи нуормата - 253 сымыыт. Тэҥниир буоллаха, 2012 с. - 216, 2013 с. - 224. Оноһулан тахсыбыт сибизһэй бордуюксуяа тутатына атыланан иһэр. Биһиги фабрикааты сымыыта Ньурба, ыаллы Сунтаар, Үөһэ-Бүлүү, Бүлүү улуустарын маҕаһынардыгар уонна Дьокуускай к. оптовой маҕаһынардыгар хамаатык атыланар күүтүүлээх ас. Кыһынны суол ахсынны ыйга аһылына да, сымыыт тиэниилээх фургоннаах массыналар айаннаабытынан бараллар.

Сага Дьыл алгыһа

Н. Чуор тыллара
С. Луковцев мел.

Сага Дьыл аҕалын эһиэхэ
Самыбат саргылаах кустуугу,
Ол кэннэ хас биридди киһиэхэ
Олоххо үтүмэн үөрүүнү.

Сага Дьыл аҕалын эһиэхэ
Кэһтибэт кэскиллээх олобу,
Күн үөрдүн хас биридди киһиэхэ
Күөбүттүн иһирэх ийиһини.

Сага Дьыл аҕалын эһиэхэ
Арыһай-чабылхай сааскыны,
Уйгулаах саймаархай сайыны,
Зийэс үөрүүлээх күһүнү.

Хоробор муостааххыт хойунун
Үүт-сүөгэй эһиэхэ дэлэйдин,
Сыспай да сизлээххит
үксээтин,
Байанай бэлэбэ элбээтин.

Күөх торбо буруобут унаардын,
Аал уоккут умайан сандаардын,
Ходуна үүнүүлээх буолуохтун,
Хотуургут лыткыныы
ылыахтын.

Иһирэх ийиһигит күөбүйдүн,
Танталгыт кутаата умайдын,
Ычаккыт эрли толордун,
Эһиэхэ дьол-соргу тосхойдун.

Сага кэм биер бэлиэ кирибитин,
Саргылаах сага дьыл кэлбитин
Долуһан олорон көрсүөбүтүн,
Көхтөөхтүк үөрүөбүтүн-
көтүөбүтүн.

— Сонуннар —

Оґо спордун сыла ситиһиилээхтик түмүктэннэ

Никифоров Женя - Ньурба 1 №-дээх оскуолатын 10 кыл. үөрэнээччитэ, самбоҕа Благовещенскаяга күрэхтэһин, СӨ призёрын аатын ылла. Тренерэ Фёдоров П.П.

Тобонов Стёпа - мас тардыһыга СӨ бастыыр иһин күрэхтэһини II-с бириистээх миэстэ. Тренерэ Пермьяков П.П.

Степанов Айсен - Убайаан орто оскуолатын 6 кылааһын үөрэнээччитэ, оскуола үөрэнээччилэрин ыккардыларыгар ытыллыбыт Спартакиада призёра. Тренерэ Иванова Е.И.

Сыл бүтүүтэ, ахсынньы 25 күнүгэр, оґо спортивной оскуолатыгар сылы түмүктээһин буолла. Спортивной оскуола оґолоро араас күрэхтэһиилэргэ кыттан, ситиһиилэри аґалбыттар. Оґо спордун сылыгар оґолор спорт бары көрүнгэригэр кытыннылар. Ол курдук, куорат уон бастың спортсменнара ааттаннылар.

нерэ Иванова Е.И.

Афанасьев Аял - Ньурбатааґы техлицей, 11 кылааһын үөрэнээччитэ, дуобакка СӨ бастыыр иһин күрэхтэһини призёра. Тренерэ Токусаров И.А.

Корякин Валера - Ньурба 1 №-дээх оскуолатын 11 кылааһын үөрэнээччитэ, бокса СӨ бастыыр иһин күрэхтэһини призёра. Тренерэ Максимов А.В.

Понамарёва Ира - Ньурба 2 №-дээх оскуолатын 8 кылааһын үөрэнээччитэ, дзюдоҕа Петропавловской-Камчатской куорат күрэхтэһиилэрин призёра. Тренерэ Соловьёв Э.И.

Степанова Света - Антоновка орто оскуолатын 9 кылааһын үөрэнээччитэ, волейболга СӨ оскуола үөрэнээччилэрин ыккардыгар ытыллыбыт спартакиада призёра. Тренерэ Сентизова Н.Д.

Мазенцева Лариса - Ньурба 1 №-дээх оскуолатын үөрэнээччитэ, волейболга СӨ үөрэнээччилэр ыккардыларыгар ытыллыбыт Спартакиада призёра. Тренерэ Сидорова Н.А.

Степанов Аркадий - Сүлэ орто оскуолатын 10 кылааһын үөрэнээччитэ, мас тардыһытыгар СӨ призёра. Тренерэ Петров Н.В.

Григорьева Мотя - Ньурбатааґы техлицей 11 кылааһын үөрэнээччитэ, мини-футболга СӨ призёра. Тренерэ Мухомлев А.А.

Үөрүүлээх тэрээһингэ "Ньурба куорат" МТ дьаһалтатын баһылыга Иннокентьев А.М. кыттыны ылла, сыл бастың спортсменнарыгар нагараадалары туттарда.

Оґо спортивной оскуолатын салайааччыта Николаев А.Ф.:

чыта Николаев А.Ф.:

- 2008 сылтан спортсменнара чистээһин ытыллар. Быйыл Россия, Дальнай Восток зонатыгар, СӨ чемпионнарын, призёрдарын оґо спортивной оскуолатыгар чистээтибит. Кэнники үс сылга волейболга, тустууга, мас тардыһытыгар, чэпчэки атлетикаҕа, бокса өрөспүүбүлүкэ күүстээх хамаандаларын кытары тэнгэ киирсэр буоллубут. 2013 сылга мас тардыһытыгар биир Россия призёра баар эбит буоллаґына, 2014 сыл түмүгүнэн үс иитиллээччилэрбит Россия призёрдара буоллулар. Ол курдук, мас тардыһытыгар Суздаль куоракка буолбут күрэхтэһингэ Нехорукوف Андрей II миэстэ буолбута. Самбоҕа Рязань куоракка ытыллыбыт күрэхтэһингэ Федоров Саша боруонса мэтээли ылары ситистэ. Кини Россия сборной хамаандатыгар киирэн икки төгүл сборга эриччилэн кэллэ.

2014 сыл тренердэргэ үрдүк көрдөрүүлээх сыл буолла. Ол курдук, 7 тренер үрдүк ааты ыллылар: "СӨ үтүөлээх тренерэ" ааты - Бурнашев И.В. (Марха филиалын тустууга тренерэ), "СӨ үөрэґириитин туйгуна" ааты Хардарысов С.С. (Күндээдэ оск., мини-футбол тренерэ), Петров А.Н. (Ньурба 2 №-дээх оск. чэпчэки атлетикаґа тренерэ), Федоров С.А. (волейбол тренерэ), Мухомлев А.А. (мини-футбол тренерэ) ыллылар. "Физическэй культуура уонна спорт туйгуна" улуустааґы өрөспүүбүлүкэтээґи бокса оскуолатын тренерэ Кузьмин И.С., мас тардыһыга тренер Пермьяков И.И. буоллулар. Маны таһынан хас да тренердэрибит Үөрэґирии министерствотыттан уонна

ФКУОС аатыттан Махтал суруктары тохсунньу ыйга тутуохтара. Бу ситиһиибит күүстээх, дьаныардаах үлэбит түмүгэ буоларын бэлиэтиэхпин баґарабын.

Балтараа сылыннан VI төгүлүн ытыллар "Азия оґолоро" Аан дойдутааґы спортивной Оонньууларга бэлэмнэни саґаланна. Сылларынан, спортивной көрүнгэ сүүмэрдээһин күрэхтэһиилэрэ саґаланнылар. Биһиги улуустан 10-ча оґо Саха сирийн сборной хамаандатыгар киирдилэр. Тустууга Ушканов Ганя, Авёлов Саша (Марха оскуолатын үөрэнээччилэрэ, тренердэрэ Бурнашев И.В.), дзюдоҕа сотору-тааґыта Жатай бөһүөлөгэр ытыллыбыт өрөспүүбүлүкэ чемпионатыгар сүүмэрдэммит күрэхтэһиигэр Понамарёва Ира, Лихота Ира III миэстэни ыланнар, сборной хамаандаґа бигэтик киирдилэр. Бокса көрүнгэр Антоновка орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ Тимофеев Вова (тренерэ Потапов С.С.), Алексеев Ян (Алексеев А.Р.), самбоґа Никифоров Женя (Ньурба 1 №-дээх оскуолата) уо.д.а.

2014 сыл улууска Оґо спордун сылын биллэриллибитинэн, улуус дьаһалтата улахан үбүнэн көмөлөстө. Оґону эт-хаан өтүгүнэн эричиигэ анаан араас спортивной инвентары ыллыбыт, самбо, дзюдо көрүнгэригэр соґуруу күрэхтэһэ баралларыгар көмө буолуо. Маны таһынан, "АПРОСА-Ньурба" ААУо (гендиректор Султанов И.Р.) улуустааґы оґо спортивной оскуола сайдарыгар үбүнэн көмөлөстө.

Түгэнинэн туһанан, оґо спордун, биһигини өйөөбүт улуус дьаһалтатын баһылыгар Попов Б.Н., "АПРОСА-Ньурба" ААУо (гендиректор Султанов И.Р.) баґа махталбын биллэрэн туран, улууһум дьонун-сэргэтин, иитиллээччилэрбин, биригэ үлэлиир коллегаларбын Санга Дьылыннан эґердэлиибин! Кэлбит санга сыл оґо спордугар элбэх ситиһиилэри аґалың!

Герой-ийэни чистээтилэр

Ахсынньы 27 күнүгэр улуустааґы социальной харалта управлениетын, "Октябрьской нэһилиэк" дьаһалтатын аатыттан Герой-ийэ, ытык кырдыбаас Алексеева Анна Федотовнаны 90 сааһынан дьэтигэр баран эбэрдэлээтилэр.

Социальной харалта управлениетын салайааччыта Уларова А.М. оґо сааһыттан эрийи-муну көрбүт, уоттаах сэрии тыһын этинэн-хаанынан билбит, Улуу Кыайыны уһансан, эйэлээх олобу тутуһан, норуот хаһаайыстыбатын чөлүгэр түһэриигэ үтүө суобастаахтык үлэлээбит, дьэ кэргэн амарах Герой-ийэтигэр Анна Федотовнаґа Россия Бэрэсидьиэнэ В.В.Путин анал Эбэрдэ суругун кытары коллектив аатыттан сэмэй бэлэґи үөрүүлээх түгэнгэ туттарда. "Октябрьской нэһилиэк" дьаһалтатын социальной боппуроска баһылыгы солбуйааччы Захарова М.П. истинг эбэрдэ тыллары этэн туран, дьаһалта аатыттан бэ-

лэґи туттарда. Социальной харалта управлениетын иһинэн тэриллибит кырдыбаастары кытары үлэлиир Васильева С.А. аґам саастаах күн күбэй ийэни эбэрдэлээтэ.

Ытык кырдыбаас ийэ соһуччу үөрүүтүн үлэһиннэ: "Маалыкай нэһилиэгэр 50 сыл кийиит буолан олобу тутум. Уон оґону төрөтөн, эдийиим оґотун кыратыттан иитэн барыта 8 уолу, 3 кыһыны иитэн, атахтарыгар туруортаан киһи гынаттаатым. Билигин бары эһэ, эбэ буоллулар.

Олоґум устата биир сото табаґы тарпакка, арыгы испэксэ, чөл олобу олорон кэллим. Үлэттэн толлон турбакка, үлэґэ эриллэн кэлбит буолан, бачча сааспар дьэ-

ри тийэн кэллим дии саныбын. Оґолорум, сиэннэриим, хос сиэннэриим ситиһиилэринэн үөрүүнэн кынаттанан, дьоллоох олобу олорон кэллим. Дойду Бэрэсидьиэнэ эбэрдэ суругуттан испэр үөрэбин эрэ.

Төһө да балаһыанньа уустугурдар, бар дьонум, эдэр көлүөнэ ыччаппыт үлэлээн, үөрэнэн ситиһиилээх буолалларыгар баґарабын.

Убаастабыллаах Анна Федотовна! Оґолорун, сиэннэриң, хос сиэннэриң тапталларыгар уйдаран этэнгэ олоронго, 100 сааскын сүһүөххэр көрсөргөр баґарабыт!

Антонина СЕМЕНОВА.

Ньурбатааґы колледжка 184 студент үөрэнэр, кинилэри 31 инженернай-педагогическэй үөрэхтээх преподавателлар уон араас техническэй үөрэх көрүнгэр уһууһаллар. Сүрүн сыаллара-соруктара: эдэр дьону араас идэлэргэ орто үөрэх таһымыгар ирдэбил быһытынан үөрэтти; хайаны байытар промышленноска үрдүк квалификациялаах тутуах үлэһити иитэн таһаары; уулуссалары уонна суоллары онгоруу үлэтигэр техниктары; электроэнергетика уонна тутуу индустриятын үлэһитэрин иитти. Бу манньк туһаайыларга сөп түбэһиннэрэн студенттар сайынґы уонна күһүнүгү практикаларын бараллар. Бу практикалара кинилэргэ эрэли үөскэтэр: инники өттүгэр идэлэринэн сөптөөх үлэни булуохтарын сөп.

Колледжка практикалар СЭАДиА (Строительство и эксплуатация автомобильных дорог и аэродромов) студенттара уулуссаларга уонна айан суолларыгар үлэлиэхтэрин сөп. Отгон ПРМПИ (Подземная разработка месторождений полезных ископаемых) студенттара Мириной, Удачной, Айхал уонна Ньурба ГОКтарыгар практикаларын бараллар.

2012 с. сайын биһиги куоралыгар уулуссалары бетоннааһын салґыы ытыллыбыта. Комсомольской уулусса бары үлэтэ бүппүтүн кэннэ, икки кыттытын таһынан үрдэтиигэ СЭАДиА 12 студенттара кыттыбытара. Салайааччынан I-кы

категориялаах преподаватель Руслан Георгиевич Федоряк анаммыта. Илийинэн 100 киилээх тааһы таһы, кумахтан, цементэн, ПГС-тан холбоон симиз онгоруу, массына тохтооботох айана үлэлиир дьонно ыарахаттары үөскэтэрэ. Кун айы булааннаах үлэ толорулан, атырдык ыйыгар студенттар 1800 м, тааһынан үрдэтиллибит Комсомольской уулуссаны коммиссияга туттарбытара. Студенттарбыт

хайаны байытар комбинаттарыгар практикаларын икки ый кэригэ баран кэлилэр.

Саамай дьоһуннаах практиканы сир аннынааґы "Айхал" руднигар бардылар. Бу 400 м дириггэ сытар улахан баґайы шахта. Аллараа (шахтага) түһэргэ барыта туһунан ирдэбил. Симизнэ уһуна 8 чаас. Булгучулаах медицинскэй көрүүнү барылар, ол кэнниттэн араартааһын хону-

— Студент олоґо —

Сөптөөх практика эрэли үөскэтэр

хамнастарын "Вилюйавтодор" ААО төлөбүтэ.

Ньурбаґа араас идэґэ үөрэтэр колледж аһылыабыттан ыла студенттарбыт саха киһитэ санаабатах, үөйбөтөх-ахтыбатах да сиригэр тийэһинэр үлэлиилэр, билиилэрин-көрүүлэрин таһымын үрдэтэллэр. Ол курдук, быйылгы үөрэх дьылыгар ПРМПИ-12, ПРМПИ -13 бөлөхтөр 33 студенттара Мириной, Айхал, Удачной

гар (нарядная комната участка ЗР) тийэн, оробуочай спецтаһаһы ылаһын, өссө аллара түһэргэр самоспасатель уонна шахтаґа аналаах лаампа биэрэллэр. Шахтаґа түһүөх иннинэ, баттааһыны тэннээн биэрэллэр, оттон вагоннарга олорсон +180 кэтирээһингэ (горизонт) түһүлэр.

Бу күнтэн ыла студенттар бары крепильщик үөрэнээччилэрэ буолаллар: сир

анныгар бетоноводу, перемычка лиэнтэлэрин субуруучу тардыы, араас техническэй матырыйааллары сүгүү-көтөґүү. Бастаан көрөргө шахта наһаа киэн-куон. Сотору соґу студенттар түргэнник үөрэнэн, практикаларын ирдэбил быһытынан бэркэ дин дьоһуннаахтык барбытара, туох да күчүмэґийэриң көрсүбэтэхтэрэ. Үлэ көрүнгэрэ бары симизнэґэ үлэһитлибиттэрэ, онон туох да ыарахан чуолаан суох этэ. Манна даґатан этиэххэ наада, практиканнар бары икки ыйдааґы хамнас аахсан ытыттарга. Бу манньк төлөбүр Ньурбатааґы колледж студенттарыгар эрэ баар.

Ити курдук биһиги студенттарбыт дьингээх тулуурдарынан, колледжка ылыт билиилэринэн-көрүүлэринэн туһанан, шахтаґа араас ыарахан үлэ көрүнгэриң кыта билсибиттэрэ кэлинин өттүгэр улахан туһалаах буолуохтаах уонна инникитин техническэй идэни ылаалларыгар улахан көмө буолара саарбахтаммат.

Ньурбатааґы техническэй колледж 33 студенттара практикаларын сүдү улахан комбинаттарга барбыттарынан астынан туран, колледж директорыгар А.Ю. Федорова уонна директоры солб. С.М. Мироноваґа, чуолаан практиканы бары боппуруоһун үөһэ суруллубут ГОКтарга туруорсубуттарың иһин улаханньк махтаналлар.

Колледж пресс-киинэ.

ПРОГРАММА ТВ С 14 ПО 18 ЯНВАРЯ

Среда, 14 января

ПЕРВЫЙ

05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00
Новости 09.10, 04.05 Контрольная за-
купка 09.45 Жизнь здорово! 10.55 Мод-
ный приговор 12.15, 21.30 "Палач"
14.20, 15.15 Сегодня вечером 16.00, 03.20
Мужское/Женское 17.00, 02.35
Наедине со всеми 18.00 Вечерние Но-
вости 18.45 Давай поженимся! 19.50
Пусть говорят 21.00 Время 23.30 Ноч-
ные новости 23.45 Англия в общем и в
частности 00.45 X/ф "Мастер побега"

РОССИЯ 1

05.00 Утро России 09.00 Загадки цивили-
зации. Русская версия 09.55 О самом
главном 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вест-
ти 11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Моск-
ва 11.55 "Тайны следствия" 12.55 Осо-
бый случай 14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 "Сердце звезды" 16.00 "Послед-
ний янычар" 17.30 "Бедные родственни-
ки" 18.30 Прямой эфир 20.35 Спокой-
ной ночи, малыши! 20.45 "Верю не ве-
рю" 23.30 Большая игра

НВК САХА

06:00 «Чэгийн буол!» 06:15 «Вести Вер-
хоян» 06:30 «Культура сылыгар» («Сун-
таар» ТВ) 07:00 «Сага күн-Новый день»
10:00 «Саха сирэ-Якутия» 10:15 «Дой-
дум дьоно» 11:00 «Эн-сулускун» 11:15
«Хотугу сулус» телевизионнай күрэх
12:00 «Саха сирэ» 12:10 «Дойдум
дьоно» («Майа» ТВ) 12:30 «Үчүгэйин бу
сиргэл» 13:30 «Саха сирэ-Якутия» 14:00
«Эфиргэ-саха радиота» аһабас эфир
15:00 «Үчүгэйин бу сиргэл» 16:00 «Сү-
гүрүйэр дьоммут»: Байанайдаах артыс-
тар 16:30 «ТВ фондатыттан» 17:00
«Прогресс» 17:30 «Дойдум дьоно»
18:00 «Панорама» ТВ) 18:00 «Саха сирэ»
18:15 «Үтүө киээнэн!» аһабас эфир
18:45 «Күнчээн!» 19:00 «Якутия» 19:15
«Эн-сулускун!» 19:30 «Эргимтэ» 19:45
«Тыа сирэ-олох төрдө» 20:30 «Саха
сирэ-Якутия» 21:00 «Биһикчээн» 21:15
«Саха санаата» 21:45 «Дойдум дьоно»
22:00 «Остуоруйа алыптаах дойдутугу» мюзикл 22:45 «Са-
на дьылынан!» 23:00 «Саха сирэ-Якутия»
23:30 «Үтүө киээнэн!»

КУЛЬТУРА

05.30 Евроньюс 09.00, 14.00, 18.00,
22.30 Новости культуры 09.15 Наблюда-
тель 10.15 "Расследования комиссара
Мегрэ" 11.05 "Флорд Илуиссат. Там, где
рождаются айсберги" 11.20, 19.10 Пра-
вила жизни 11.50 Красуйся, град Пет-
ров! 12.20, 21.15 "Сквозь кротовую но-
ру" с Морганом Фрименом" 13.05,
00.55 "Петербургские тайны" 14.10 Ми-
хаил Лермонтов. Таинственная повесть
14.40 Искусственный отбор 15.20 До-
кументальная камера 16.00 IV Между-
народный фестиваль актуальной музыки
"Другое пространство" 16.40 "Твое Ве-
личество - Политехнический!" 17.10 По-
лиглот 18.15 Главная роль 18.30 Абсо-
лютный слух 19.40 Спокойной ночи, ма-
лыши! 19.50 Евгений Петров. Конверт с
того света" 20.35 Власть факта 22.00
"Архетип. Невроз. Либи́до" 22.50 X/ф
"Подозрения мистера Уичера. Убийство
в поместье Роуд-Хилл" 00.25 Р.Шуман.
Концерт для скрипки с оркестром. Гидон
Кремер и Российский национальный ор-
кестр. Дирижер Михаил Плетнев 01.50
"Чарлз Диккенс"

КАРУСЕЛЬ

04.00 "Букашки" 04.10 M/с "Смурфики"
05.00 Прыг-Скок Команда 05.10 M/с
"Крошка Кью" 06.00 M/ф "В гостях у лета"
"Матч-реванш" 06.45, 17.40, 01.10 M/с
"Весёлые паровозики из Чаггинтона"
07.30, 18.20, 01.50 M/с "Шарлотта Зем-
ляничка. Ягодный пирог" 07.50 Лентяево
08.15, 02.15 M/с "Врумиз" 09.15 M/ф
"Добро пожаловать!" "Козлёнок, кото-
рый считал до десяти" "Ничуть не стра-
шно" "Змей на чердаке" "Весёлая кару-
сель" 10.00 Давайте рисовать! 10.20
M/с "Малыш Вилли" 10.55 Звёздная ко-
манда 11.10 M/с "Паровозик Тишка"
13.20 Рождественская песенка года
14.15 M/ф "Остров ошибок" "Проделан-
ные в школе" 15.00 M/с "Тайны страны эль-
фов" 15.50, 03.10 M/с "Нодди в стране
игрушек" 16.45, 00.25 M/с "Рыцарь Майк"
18.40 Мультфильмы

Четверг, 15 января

ПЕРВЫЙ

05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00
Новости 09.10, 04.05 Контрольная за-
купка 09.45 Жизнь здорово! 10.55 Мод-
ный приговор 12.15, 21.30 "Палач"
14.20, 15.15 Сегодня вечером 16.00, 03.20
Мужское/Женское 17.00, 02.30
Наедине со всеми 18.00 Вечерние Но-
вости 18.45 Давай поженимся! 19.50
Пусть говорят 21.00 Время 23.25 Ноч-
ные новости 23.40 Англия в общем и в
частности 00.40 X/ф "Мастер побега"

РОССИЯ 1

05.00 Утро России 09.00 Загадки цивили-
зации. Русская версия 09.55 О самом
главном 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вест-
ти 11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Вести-Моск-
ва 11.55 "Тайны следствия" 12.55 Осо-
бый случай 14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 "Сердце звезды" 16.00 "Послед-
ний янычар" 17.30 "Бедные родственни-
ки" 18.30 Прямой эфир 20.35 Спокой-
ной ночи, малыши! 20.45 "Верю не ве-
рю" 23.30 Проект "Украина"

НВК САХА

06:00 «Чэгийн буол!» 06:15 «Олох кэ-
мүс күһүн» («Сунтаар» ТВ) 07:00 «Сага
күн-Новый день» 10:00 «Саха сирэ-
Якутия» 10:15 «Т.О.К» интерактивной кү-
рэх 11:15 «Эн-сулускун» 11:30 «Дойдум
дьоно» («Хангалас» ТВ) 12:00 «Саха
сирэ» 12:10 «В фокусе» (ТВ «Алдан») 12:30
«Үчүгэйин бу сиргэл» 13:30 «Саха
сирэ-Якутия» 14:00 «Эфиргэ-саха ради-
ота» аһабас эфир 15:00 «Жизнь пре-
красна!» 16:00 «Ыраах-чугас аймахтар-
быт» («Борообон» ТВ) 16:30 «Сүгүрүйэр
дьоммут»: Иван Степанов 17:30 «Хотугу
сулус» 18:00 «Саха сирэ» 18:15 «Үтүө
киээнэн!» аһабас эфир 18:45 «Күнчээн»
19:00 «Якутия» 19:15 «Эн-сулускун!»
19:30 «ПРОдвижение» 19:45 «Диалог с
властью» прямой эфир 20:30 «Саха сирэ-
Якутия» 21:00 «Биһикчээн» 21:15
«Сэргэлээххэ сэлэргэлээх» 22:00 «Үчү-
гэйин бу сиргэл» 23:00 «Саха сирэ-Яку-
тия» 23:30 «Үтүө киээнэн!»

КУЛЬТУРА

05.30 Евроньюс 09.00, 14.00, 18.00,
22.30 Новости культуры 09.15 Наблюда-
тель 10.15 "Расследования комиссара
Мегрэ" 11.10 "Вологодские мотивы"
11.20, 19.10 Правила жизни 11.50 Рос-
сия, Любовь моя! 12.20, 21.15 "Сквозь
кротовую нору" с Морганом Фрименом"
13.05, 00.55 "Петербургские тайны"
14.10 Михаил Лермонтов. Таинственная
повесть 14.40 Абсолютный слух 15.20
"Евгений Петров. Конверт с того света"
16.00 IV Международное искусство акту-
альной музыки "Другое пространство"
16.55 "Долина реки Орхон. Камни, го-
рода, ступы" 17.10 Полиглот 18.15 Глав-
ная роль 18.30 Черные дыры. Белье пя-
на 19.40 Спокойной ночи, малыши!
19.50 Больше, чем любовь 20.30 Куль-
турная революция 22.00 "Архетип. Нев-
роз. Либи́до" 22.50 X/ф "Подозрения
мистера Уичера. Убийство на улице Ан-
гелов" 00.20 Р.Шуман. "Крейслериана".
Солистка Э.Вирсаладзе 01.50 "Карл
Фридрих Гаусс"

КАРУСЕЛЬ

04.00 M/с "Букашки" 04.10 M/с "Смур-
фики" 05.00 Прыг-Скок Команда 05.10
M/с "Крошка Кью" 06.00 M/ф "Сказка о
мёртвой царевне и семи богатырях",
"Глаша и Кикимора" 06.45, 17.40, 01.15
M/с "Весёлые паровозики из Чаггинто-
на" 07.30, 18.20, 01.55 M/с "Шарлотта
Земляничка. Ягодный пирог" 07.50 Лен-
тяево 08.15, 02.15 M/с "Врумиз" 09.15
M/ф "Сказка сказывается", "Теремок",
"Палка-выручалка" 10.00 Давайте рисо-
вать! 10.20 M/с "Малыш Вилли" 10.55
Звёздная команда 11.10 M/с "Белка и
Стрелка. Озорная семейка" 13.20 Рож-
дественская песенка года 14.15 M/ф
"Опять двойка", "Замок лгунов" 15.00
M/с "Тайны страны эльфов" 15.50, 03.10
M/с "Нодди в стране игрушек" 16.45,
00.25 M/с "Рыцарь Майк" 18.40 M/ф
"Межа", "Жёлтый слон", "Заяц Коська и
родничок", "Муза - Цокотуха" 19.30 Спо-
койной ночи, малыши! 19.40 M/с "Маша и
Медведь" 20.50 M/с "Алиса знает, что делать!"
21.15 M/с "Колыбельные мира"

Пятница, 16 января

ПЕРВЫЙ

05.00 Доброе утро 09.00, 12.00, 15.00
Новости 09.10, 05.30 Контрольная за-
купка 09.45 Жизнь здорово! 10.55 Мод-
ный приговор 12.15 "Палач" 14.15,
15.15 Сегодня вечером 16.00 Муж-
ское/Женское 17.00 Жди меня 18.00
Вечерние Новости 18.45 Человек и за-
кон 19.50 Поле чудес 21.00 Время 21.35
Три аккорда 23.45 Ильф и Петров 01.40
X/ф "Омен" 03.45 X/ф "Наверное, боги
сошли с ума"

РОССИЯ 1

05.00 Утро России 08.55 Мусульмане
09.10 Русский след Ковчега завета
10.05 О самом главном 11.00, 14.00,
17.00, 20.00 Вести 11.35, 14.30, 17.10,
19.35 Вести-Москва 11.55 "Тайны след-
ствия" 12.55 Особый случай 14.50 Вест-
ти. Дежурная часть 15.00 "Сердце зве-
зды" 16.00 "Последний янычар" 17.30
"Бедные родственники" 18.30 Прямой
эфир 21.00 X/ф "Счастливый маршрут"
23.00 Специальный корреспондент
00.35 X/ф "Девять признаков измены"

НВК САХА

06:00 «Чэгийн буол!» 06:15 «Геван»:
«Нунни» спектакль 07:00 «Сага күн-
Новый день» 10:00 «Саха сирэ-Якутия»
10:15 «Харах далыгар» 11:15 «Эн-сулус-
кун» 11:30 «Атах тэпсэн олонор» 12:00
«Саха сирэ» 12:10 «В кадре-республи-
ка» (ТВ «Кадр») 12:30 «Үчүгэйин бу сир-
гэл» 13:30 «Саха сирэ-Якутия» 14:00
«Эфиргэ-саха радиота» аһабас эфир
15:00 «Үчүгэйин бу сиргэл» 16:00 «Ма-
ленькие ангелы» концерт 17:00 «ТВ фон-
датыттан» 17:30 «Дойдум дьоно» («Сун-
таар» ТВ) 18:00 «Саха сирэ» 18:15 «Үтүө
киээнэн!» аһабас эфир 18:45 «Күнчээн-
нэ эбэрдэ» 19:00 «Якутия» 19:15 «Эн-
сулускун!» 19:30 «Аал луук мас» 19:45
«Санаалар» 20:30 «Саха сирэ-Якутия»
21:00 «Биһикчээн» 21:15 «Тыһынаах
дорбоон» 22:00 «Үчүгэйин бу сиргэл»
23:00 «Саха сирэ-Якутия» 23:30 «Үтүө
киээнэн!»

КУЛЬТУРА

05.30 Евроньюс 09.00, 14.00, 18.00,
22.00 Новости культуры 09.20 X/ф "Воз-
вращение" 10.50 "Атайские кержак"
11.20 Правила жизни 11.45 Письма из
провинции 12.20 "Владимир Стасов.
Тень застывшего исполина" 13.05 "Пе-
тербургские тайны" 14.10 "Галоша"
14.45 Билет в Большую 15.25 Георгу
Шолти посвящается... Галя-концерт в
Симфоническом центре Чикаго. "Все-
мирный оркестр ради мира" под управ-
лением Валерия Гергиева 17.05 "Париж-
ская национальная опера" 18.15 Смехо-
ностальгия 18.45, 00.55 Искатели 19.30
"Николя Ле Флок. Варшавская слеза"
21.05 Линия жизни 22.20 X/ф "В это же
время, в следующем году" 00.20 Алек-
сандр Цфасман. Российский джаз - вели-
кие имена 01.40 "Долина реки Орхон.
Камни, города, ступы"

КАРУСЕЛЬ

04.00 M/с "Букашки" 04.10, 11.10 M/с
"Смурфики" 05.00 Прыг-Скок Команда
05.10 M/с "Крошка Кью" 06.00 M/ф
"Сказка о золотом Петушке", "Горшочек
каши" 06.45, 17.40, 01.15 M/с "Весёлые
паровозики из Чаггинтона" 07.30,
18.20, 01.55 M/с "Шарлотта Земляничка.
Ягодный пирог" 07.50 Лентяево 08.15,
02.15 M/с "Врумиз" 09.15 M/ф "Утёнок,
который не умел играть в футбол", "Как
утёнок-музыкант стал футболистом",
"Осторожно, цунами!", "Весёлая карусель"
10.00 Давайте рисовать! 10.20 M/с "Ма-
лыш Вилли" 10.55 Звёздная команда
13.20 Рождественская песенка года
14.15 M/ф "Вовка в тридевятом царстве",
"Трое на острове" 15.00 M/с "Тайны
страны эльфов" 15.50, 03.10 M/с "Нодди
в стране игрушек" 16.45, 00.25 M/с "Ры-
царь Майк" 17.50 НЕОвечеринка 18.40
M/ф "Ореховый пруттик", "Рики-Тики-
Тави", "Просто так!" 19.30 Спокойной
ночи, малыши! 19.40 M/с "Пузыри. Уёл-
ные приключения" 20.50 M/с "Алиса знает,
что делать!" 21.15 M/с "Колыбельные мира"
21.20 "Классная школа" 21.50 Навигатор Ан-
грия 21.55 "Доктор Кто"

Суббота, 17 января

ПЕРВЫЙ

06.00, 10.00, 12.00 Новости 06.10 X/ф
"Возвращение "Святого Луки" 12+ 08.00
Играй, гармонь любимая! 12+ 08.45 M/с
"Смешарики. Новые приключения" 0+
09.00 Умницы и умники 12+ 09.45 Сло-
во пастыря 12+ 10.15 Смак 12+ 10.55
Юрий Яковлев. Последняя пристань
12+ 12.15 Идеальный ремонт 12+ 13.10
Максим Дунаевский. Жизнь по завеща-
нию 12+ 14.10 ДОстояние Республики:
Максим Дунаевский 12+ 15.50 Милли-
онеры. 20 лет спустя 12+ 16.55 Кто хо-
чет стать миллионером? 12+ 18.00 Вечер-
ние Новости 18.15 Угадай мелодию
12+ 19.00 Театр Эстрады 16+ 21.00
Время 21.30 Сегодня вечером 16+
23.10 X/ф "Нерассказанная история
США" 16+ 00.20 X/ф "Мамма mia!" 16+
02.20 X/ф "Все или ничего. Неизвестная
история агента 007" 16+ 04.00 X/ф
"Господа Бронко" 16+ 05.25 Контроль-
ная закупка 12+

РОССИЯ 1

04.45 X/ф "Аэлита, не приставай к муж-
чинам" 12+ 06.35 Сельское утро 12+
07.05 Диалог 12+ 08.00, 11.00, 14.00
Вести 08.10, 11.10, 14.20 Вести-Моск-
ва 08.20 Военная программа 12+ 08.50
Планета собак 12+ 09.25 Субботник 12+
10.05 Моя планета 12+ 11.20, 14.30 X/ф
"Жених миллионера" 12+ 15.20 Это
смешно 12+ 18.10 X/ф "Роковое наслед-
ство" 12+ 20.00 Вести в субботу 20.45
X/ф "Барби и медведь" 12+ 00.35 X/ф
"Оазис любви" 12+

НВК САХА

07:00 «Чэгийн буол!» 07:15 «Кэбээйи
субото» тэттик киинэ 07:45 Благославен-
ный путь предков: Якутская национальная
одежда 08:45 «Тыа сирэ-олох төрдө»
09:30 «Харысхал» 09:45 «Эн-сулускун!»
10:00 «Саха итэбэлэ» 10:30 «Чэгийн»
аһабас эфир 11:15 «Истин ильдыт»
12:00 «Моя Якутия» 12:30 «Ыраах-чугас
аймахтарбыт» («Борообон» ТВ) 13:00
«Русский фэйрверк» розыгрыш призов
в прямом эфире 13:15 «Сага дьылынан!»
13:30 «Саха Сирэ. Күнтэн күн» 14:15
«Үчүгэйин бу сиргэл» 15:15 «Көрдүм
ини, илгитим ини...» 15:45 «Будем вмес-
те!» 16:00 «Саха санаата» 16:30 «Күн-
чээн» 17:00 «Күнчээннэ эбэрдэ» 17:15
«ПРОдвижение» 17:30 «В кадре-респуб-
лика» (ТВ «Хангалас») 18:00 «Истин иль-
дыт» 18:45 «Геван» 19:30 «Аал-луук
мас» 20:00 «Дойдум дьоно» («Сунтаар»
ТВ) 20:30 «Якутия. День за днем» 21:15
«Сардаана» 21:45 «Кинозавод» 22:15
Кэнсиэр

КУЛЬТУРА

05.30 Евроньюс 0+ 09.00 Библейский
сюжет 0+ 09.35 X/ф "Безумный день"
0+ 10.40 Д/ф "Игорь Ильинский. Жизнь
артиста" 0+ 11.30 Большая семья 0+
12.25 Пряничник домик 0+ 12.50 Д/с
"Нефронтовые заметки" 0+ 13.20 Алек-
сандр Клевцкий. Юбилейный концерт в
театре "Новая опера" 0+ 14.20 Таланты и
поклонники 0+ 17.25, 00.55 Д/ф "Свадь-
ба в Занскаре" 0+ 18.20 Романтика
романса 0+ 19.15 X/ф "Идеальный муж"
0+ 20.40 Д/ф "Юрий Яковлев" 0+ 21.25
X/ф "Этот безумный, безумный, бузум-
ный, безумный мир" 0+ 00.00 Д/ф "Шир-
ванский национальный парк" 0+ 00.40
M/ф "К Югу от Севера" 0+ 01.50 Д/ф
"Томас Кук" 0+

КАРУСЕЛЬ

04.00 Прыг-Скок Команда 6+ 04.10,
23.05 M/с "Ангелина Балерина. История
продолжается" 6+ 06.00 M/с "Свинка
Пелпа" 6+ 07.00 Детская утренняя почта
6+ 07.30 M/с "Клампики" 6+ 08.00 Шко-
ла Аркадия Паровозова 6+ 08.30 M/с
"Маленькие роботы" 6+ 09.20 Вообра-
жарium 6+ 09.50 M/ф "Двенадцать меся-
цев" 6+ "Снегурка" 6+ 10.55 Секреты
маленького шефа 6+ 11.25 X/ф "Мама"
6+ 12.50 M/с "Эскимоска" 6+ 14.25 M/с
"Финли - пожарная машина" 6+ 17.00
M/с "Крошка Кью" 6+ 18.00 Разные тан-
цы 6+ 18.15 M/ф "Любимчики" 6+ 19.30
Спокойной ночи, малыши! 0+ 19.40 M/ф
"Маугли" 6+ 21.15 M/с "Путешествия
Жюля Верна" 6+ 22.35 Навигатор. Ал-
грия 12+ 00.50 M/с "Джеронимо Стил-
тон" 6+ 03.35 Давайте рисовать! 6+

Воскресенье, 18 января

ПЕРВЫЙ

06.00, 10.00, 12.00 Новости 06.10 X/ф
"Черный принц" 12+ 08.10 Служу От-
чизне! 12+ 08.45 M/с "Смешарики. ПИН-
код" 0+ 08.55 Здоровье 16+ 10.15 Не-
путевые заметки 12+ 10.35 Пока все до-
ма 12+ 11.25 Фазенда 12+ 12.15 Теория
заговора 12+ 13.20 X/ф "Пираты Кариб-
ского моря" 12+ 16.20, 18.15 Точка-в-
точка! 12+ 18.00 Вечерние Новости
21.00 Воскресное "Время" 22.30 X/ф
"Жизнь Пи" 12+ 00.45 X/ф "День, когда
Земля остановилась" 16+ 02.40 X/ф
"Имя" 16+ 04.30 Контрольная закупка
12+

РОССИЯ 1

05.15 X/ф "Город невест" 12+ 07.20 Вся
Россия 12+ 07.30 Сам себе режиссер
12+ 08.20 Смехопанорама 16+ 08.50
Утренняя почта 12+ 09.30 Сто к одному
12+ 10.20, 14.20 Вести-Москва 11.00,
14.00 Вести 11.10 Кулинарная звезда
12+ 12.10 X/ф "Все, что ты любишь..."
12+ 14.30 Смеяться разрешается! 16+
16.10 X/ф "Я не смогу тебя забыть"
12+ 20.00 Вести недели 22.00 "Вос-
кресный вечер" с Владимиром Соловьё-
вым 12+ 23.50 X/ф "Частный детектив Та-
тьяна Иванова. Дорогая моя служанка"
12+ 01.40 X/ф "Игра на миллионы" 12+

НВК САХА

07:00 «Созвездие талантов» 1 ч. концер-
та 07:45 «Благославенный путь предков»:
Якутская лошадь 08:45 «Тыһынаах дор-
боон» 09:30 «Дойдум дьоно» («Бэрдэ-
гэс» ТВ) 09:45 «В кадре-республика» (ТВ
«Нерюнгри») 10:15 «Хотугу сулус»
11:00 «Прогресс» 11:30 «Истин иль-
дыт» 12:00 «Дойдум дьоно» («Бэрдэ-
гэс» ТВ) 12:30 «ТОК» интерактивной биэ-
рири 13:30 «Якутия. День за днем» 14:15
«Үчүгэйин бу сиргэл» 15:15 «Неделя
финансовой грамотности в РС(Я)» 15:45
«Аал луук мас»: Чахчылар 16:15 «Будем
вместе!» 16:30 «Күнчээн» 17:00 «Тыһы-
наахтар умунубат сыллара» 17:30 «Дой-
дум дьоно» («Таатта» ТВ) 18:00 «Истин
ильдыт» 18:30 «Геван» 19:00 «Күн хайта»
Иван Гоголев төрөөбүтэ 85 сылыгар
19:30 «ТОК» интерактивной биэрири
20:30 «Саха Сирэ. Күнтэн күн» 21:15
«Сага сүүрээ» 21:45 «Байан» 22:15
Кэнсиэр

КУЛЬТУРА

05.30 Евроньюс 0+ 09.00 Обыкновен-
ный концерт 0+ 09.35 X/ф "Идеальный
муж" 0+ 11.05 Легенды мирового кино
0+ 11.30 Россия, Любовь моя! 0+ 12.00
Гении и злодеи 0+ 12.25 Д/ф "Ширван-
ский национальный парк" 0+ 13.10 Пеш-
ком... 0+ 13.40 Что делать? 0+ 14.25 Го-
сударственный академический русский
народный хор имени М.Е. Пятницкого
0+ 15.45 Кто там... 0+ 16.15 100 лет со
дня рождения Бориса Раушенбаха 0+
17.00 Итоговая программа "Контекст"
0+ 17.40 Искатели 0+ 18.25 X/ф "Оста-
новился поезд" 0+ 19.55 Острова 0+
20.40 Д/ф "Там, где течет Иордан" 0+
21.10 Шедев

- СИА иһитиннэрэр -

ЯСИА 2014 сыллаабы рейтингер - Саха сирин 5 политига

1 миэстэ - Егор Борисов

Аһан эрэр снл Егор Борисовка ситиһилээх буолла дин эрэллээхтик этиэххэ сөп. Бастатан туран, кини республикатаабы быыбардарга 59 бырыһыан куолаһы ылан кыйыбыта. Ити түмүгү сорохтор мыйымгытара эрээри, кандидат Борисов итиэннэ Кремль ити көрдөрүүнү сөптөөбүнэн ылыммытара. Санатан эттэххэ, норуот итэҕэлин бырыһыана үрдүүрүн туһугар Россия Президентин дыһалтата балаһан ыйынаабы быыбардарга кыттар губернатордарга административнай күүһү тутталарын боппота. Онон манньк түгэнгэ аһара элбэбинээбэр сөбүгэр кырата ордук курдук. Саха сирин Баһылыга ити бэрлilibит кээмэйи тутуста. Куолаһтааһын кэмигэр Быыбар киин хамыһыата, атын кандидаттар үгүстэрэ, кэтээн көрөөччүлэр да улахан кэһиллэрэн булбатылар.

Ааттаах-суоллаах улахан федеральной рейтингергэ Егор Борисов инники миэстэҕэ сылдьар. Кини республика Президентин, кэлин Баһылыгын быһытынан гражданскай общество сайдыытын фондата огорор испииһегэр көдүүстээхтик үлэлиир үрдүк рейтингергэ губернатордар аһааннарыгар бигэтик киэрэр. Дойду бастын лоббистарын кэриксэтигэр Саха сирин салайааччыта бастагы сүүрбэ иһигэр баар. Борисов сонуннары киэнник тарҕатар средстволарга аһаас - ол туһунан "Медиалогия" компания рейтингер көрдөрүүлэрэ туоһулулар.

Егор Борисовы бһиги рейтингер бастагы миэстэтигэр туруоруубутугар Саха сирэ социальнай-экономическай өттүнэн бигэтик сайдыыта сүүрүн төрүөтүнэн буолла. Сыл барылаан түмүгэр регион валовой бородуксуятын кээмэйэ 627 миллиард солкуобай таһымыгар тийдэ, ити ааспыт снл туһааннаах көрдөрүүтүн 2 бырыһыантан таһанан куоһарда. Республика экономикаһыгар инвестиция улаата турар. Снл түмүгүнэн инвестиция кээмэйэ 208 миллиарда кийирэ күүтүлэр. Бары социальнай мэкитилэр толоруллар. Ол курдук, снл түмүгүнэн хамнас төлөбүр 9 бырыһыанга, нэһилиэнньэ дохуота 7 бырыһыанга тийэ улаатара былааннанар. Борисов Россия сүүрүн стратегическай партнерун, Кытайы кытта биригэ үлэлииргэ дьулуһуутун республика үгүс дыоно өйөөтө. 2013 сылга Саха сирин уонна Кытай икки ардыларыгар табаар эргирэ 600 мөлүйөҥ долларга тэнгэспитэ. Борисов этэринэн, саамай сэмэй көрдөрүүнэн итиччэ, инникитин бу улаатан иһиэхтэх.

Саха сирин Баһылыга Өлүөнэни туоруур муоста тутулуута сафаланар болдьобун уһатта дин этэллэр. Ол гыннан баран бу өттүгэр быһымайгы, бастатан туран, барыта Россия экономикаһык быһытынан-майгыттан уонна федеральной киин санаатыттан тутулуута.

2 миэстэ - Айсен Николаев

Ааспыт сылга Айсен Николаев салалтатынан Дьокуускай куорат үгүс хайысханан салгы утумнаахтык сайынна - тутууга уонна олоһор дьэни, социальнай объектары, суоллары үлэҕэ киллэрингэ, инфраструктураны, ОДьКХ ситимин тупсарыыга, общественность үлэтин

ЯСИА 2014 снл түмүктэрин салгыы таһаарар.
Бүгүнгү рейтингер бһиги республика политиктарыттан өйгө-санааҕа ким ордук олоһон хаалбытын ырытабыт.

үрдэтигэр уо.д.а.

Экономика үрдүкү оскуолатын бүтэһик чинчийитин түмүгүнэн республика киин куората 200 000-тан 500 000-ға диэри аһааннаах нэһилиэнньэлээх Россия 63 куораттарын бөлөбүн ортоугар кини олоһун тупсарыыга ситиспит таһымынан үгүс миэстэни ыла. Киин куораты түбэһиэх тутууттан туоран, куорат салалтата былааннааха көһөрө ситиһилиннэ. Егор Борисов уонна Айсен Николаев биригэ үлэ-лэһиннэрин түмүгэр "2015 - 2019 с.с. диэри Саха Республикатын киин куоратын - Дьокуускай куорат социальнай-экономическай сайдыытын туһунан" 2826 №-дээх Ыйааха илии баттаммыта. Бу докумуонтан инники сылларга куоракка социальнай суолталаах ханньк объекттар тутулуохтаахтара биллибитэ.

Дьокуускай уулуссаларын, суолларын ситимин саһардан онорууга, хапытаалынай уонна былааннаах өрөмүөнгүр 2015 сылтан 2017 сылга диэри государственной уонна олохтоох бюджеттан 2,59 миллиард солкуобай бэрлilibиттэхтэ. Ааспыт сылга саамай кыһалҕалаах уулуссалары - Федор Попов уонна Кальвица уулуссаларын - саһардан оноруу бастагы түһүмэҕэ ытыллыбыта. Марха микро-оройуонугар элбэх квартиралаах дьэилэрдээх кварталы тутуу туһунан бһаары ытыллыбыта. Айсен Николаев Кытай инвестициятын кэлэр сылга Дьокуускай үс кварталын тутуу сафаланын сөп дин эттэ.

Республика киин куоратын мэригэр аһаарыытыгы АЛПРОСА АК-ға сыһаннаах түгэн эптэ. Санатан эттэххэ, 2014 снл алтынныгыгар Айсен Николаевы компания президентигэр, онтон вице-президентигэр "сыбааттаан" киэрэн барбыттар. Социальнай ситимнэргэ, олохтоох форумнарга үгүс комментатордар итинник "быһаарыны" өйөөбүттэрэ. Киин куорат дыһалтатын баһылыга ити соһуччу түгэнтэн республика нэһилиэнньэтин ортоугар киниэхэ өйөбүл баарын билэн итэ-бэйдэ. Манна даһатан эттэххэ, куорат баһылыгын кэлиитин кытта сыһаннаах быһымайгы билингэ диэри өссө да бүтэһиктээхтик дьэ-кэрэ илик, онон бһиги Николаев атын үлэҕэ көһүүтүгэр туоһу буолуохпутун да сөп курдук.

Үгүстэр Айсен Николаев сонуннары киэнник тарҕатар средстволарга уонна обществоға аһаһын сөбүлүүллэр. 2013 сылга биллэрilibит Норуот көбүлэһинин сыла Дьокуускай куорат уонна киин гражданскай институттарын кытта сыһанын саһалы саһалыбар тоһканан буолбута. Эрдэ Николаев көбүлэһининэн тэриллибит куорат Общественной палатата көһтөөхтүк үлэлиир.

3 миэстэ - Александр Жирков

Федеральной информационнай эйгэҕэ республикаттан биер ордук биллэр-көстөр политигынан Государственной Мунньах (Ил Түмэн) спикерэ Александр Жирков буолла. Аһан эрэр сылга Александр Жирков Кыргызтан Президентин, Россия Федеральной Мунньаһын

Федерацияға Сэбиэтин Председателин, ЮНЕСКО генеральной директорун, федеральной парламентарийдары, чиновниктары, общественниктары кытта көрсүһүлэри ытта.

Социальной ситимнэргэ уонна форумнарга сэнгэри улаһанын сылыктааха, Саха сирин үгүс олохтоохторо кэнники ыйдарга дьүүл-һиллэр республика үс сыллаах бюджетин ылыныыга региональной парламент спикерэ туһунар позициятын сөбүлэтиллэр. Санаттааха, үп-харчы сүүрүн докумуонтун уопсай кээмэйдэрин дьүүлэһини кэмигэр Жирков парламент республика бюджетин көһүүтүн үрдэтии дыһалларын ураты контуруолга тутуо дин бэлиэтэбитэ.

Жирков дьанырдаах кыттытынан республика Правительство-тын уонна парламентин икки ардыларыгар өрүттэр санаалара аахсыллар тэн сыһыана олохтоһор ситиһилиннэ. Министрлэр кабинеттара киллэрэр сокуоннарын барыларын утарыы суох эрээри, олоһ ситилии дьүүлэһини аһар буоллулар. Ил Түмэн, сорохтор этэллэрини, сокуоннары өйө-дьүүлэ суох ылынар станок уобарыһыттан таһыта. Депутаттар фракцияларын оруола аһаачаата. Бэйэлэрин санааларынан эбэтэр быыбардааччыларын на-каастарынан салайтаран, политическай партиялар фракцияларын чилиэннэрэ партия уопсай линиятын утары барар холбурдара баар буолла.

4 миэстэ - Эрнст Березкин

Эрнст Березкингэ сыһан араас да буоллар, кини политик быһытынан балаһан ыйынаабы быыбардарга "ытыгытын" мэлдьэһэр уустук. "Гражданскай платформа" туруорбут кандидата Саха сирин Баһылыгын быыбарыгар 29,5 бырыһыан куолаһы ылыта, киэнник биллэ илик кандидакка - мөккүлүлүбэт ситиһии. Сорох экспертэр бэлиэтэбиттэринэн, Березкин иккис миэстэни ылыта - үгүс уонна онтон кэлин миэстэлэри ылбыт кандидаттар мөлтөхтөрүн содулу-нан буолла.

Ол гыннан баран, быыбар бүтэтин кытта Березкин Саха сирин политическай түһүлгэтигэр сүтэн хаалла. Урукку кандидат билигин туһунан дьарыктанара биллибэт, общественнай хамсааһыны тэрийи туһунан кэнники этиитэ - этии эрэ быһытынан хаалла. Маны таһы-

нан, Эрнст Березкин аһаарытыата түһүүтүгэр штабистарыгар хамнаһы төлөөбөтөбүн курдук сурах-саһык эбиискэ буолла. Ол да буоллар регион Баһылыгын быыбарыгар иккис миэстэни ылыта аһан эрэр сылга бһиги Эрнст Березкины ТОП-5 политиктарга киллэрэр кыа-бы биэрэр.

5 миэстэ - Андрей Фитисов

Аһан эрэр сылга ЯСИА рейтингер соһотох муниципалынан Нерюнгри оройуонун баһылыга Андрей Фитисов, бһиги көрүүбүтүгэр, оройуон нэһилиэнньэтин итиэннэ республика былаастарын киниэхэ сыһаннарын тосту уларытары ситистэ.

Фитисов - Саха сирин оройуоннарын сонуннарга элбөхтэ таһар, иһиллэр-биллэр баһылыктарыттан биридэстэрэ. Кини бэйэтин көбүлэһиннэрин дьонго тиэрлэр туһугар ханньк баһарар трибунаһы туһанар. 2014 сыллааха Нерюнгри оройуонун баһылыга чэпчэтиинэн туһанар араһаа эми аһылаһыыга куонкуруһу ытыыга сорох боломуочуйаны оройуон баһылыгар биэрэргэ этии киллэрбитэ. Ити көбүлэһинин туһунан кини республика Правительствотын мунньаһар тыл эппитэ.

2014 сыллааха Чульманга 48 квартиралаах дьэи тутууга сөргүлүлүбүтэ, Серебрянай Бор бөһүөлэгэр үс 24 квартиралаах олоһор дьэи тутуу сафаламмыта.

Фитисов салайар кэмигэр муниципалынай бас билиигэ баар сир уһаастактарын түүгэ бирииттэн муниципалынай бюджетка киэрэр үп биллэрдик улааппыта. Оройуон баһылыга этэринэн, муниципалынай баайы-дуолу салайыттан дохуот 2011 сылга 4 мөлүйөҥ солкубайтан 2014 сылга 20,5 мөлүйөҥгэ тийэ улаатта.

Бу сылга Саха сиригэр ТОП-дары тэрийи боппуруоһугар Нерюнгрига РФ Президентин Дальнай Восток уокуругар Бастаайаннай бэрэстэбиттэлэ Юрий Трунев бэрэссэдээтэллээх сүбэ мунньах ытыллыбыта. Онон Егор Борисов Саха сирин соһуруу өттө Саха сирин бүтүтүнэ сайдар тоһатынан, базатынан буолуо дин эппитэ.

Оройуонга дьон көбө үрдэбитэ бэлиэтэнэр. Нерюнгрилар "Саха сирин соһуруу өттө - инники кэскил уонна сайдыы проблемалара" дин гражданскай форуму, бастагы бизнес-форуму, спархия ыччатын сьенин, "МИНИСТР" дьыалабай оонньуу зонаһы түһүмэбин ытыллытара.

Аһан эрэр сылга Чульбасс станцияттан Инагли станциятыгар диэри тимир суол тутулуохтаах миэстэтигэр бастагы тааһы ууруу сирэр-туома ытыллыбыта, подстанциялаах ВЛ-110 КВ-таах электричество үрдүк күүрүүлээх линиятын тутуу, "Инаглинская" ГОК-ка аһаас хостоһун сафаламмыта, "Денисовская" шахта хайа-байытар фабрикаһын акылаатыгар бастагы тонна бетону кутуу онһулуубута, Нерюнгрига "Шахтер" спортивнай-чэбдигирдэр комплекс дьоһус муос арената аһыллыбыта.

Снл төлө көтүүтэ

Бһиги көрүүбүтүгэр, "Снл төлө көтүүтэ" ааты норуот депутата. Саха сирин биллэр-көстөр политига, общественник Иван Шамаев ылыан ыла. Кини Ил Түмэн быыбардарыгар хаста да кыттыбыта. Бүтэһигин 2013 сыллааха Дьокуускай куорат Набережной уокуругар "Сахнефтегазсбыт" генеральной директора Игорь Никитингэ хотторбута.

Иван Шамаевка ааспыт балаһан ыйынаабы быыбардар бааттаах буолбуттара. Кини Үһэҕэ Бүлүү-Горнай быыбардыр уокуругар кыйан, уһундук сордонноһо, тугу эмэ ситиһиэххэ сөбүн дакаастаа-быта.

Снл түһүүтэ

Саха сирин Баһылыгын быыбарыгар 5,3 эрэ бырыһыаны ылы, партия иһигэр тохтообокко салһан айдааннар уонна тугу эмэ уларыта сатаабат быһымайгы коммунистар бас-көс кийилэр Виктор Губаревка ЯСИА-тан "Снл түһүүтэ" аакка тиксэригэр тиэртэ.

Сорох биер партиялаахтара бэлиэтиллэринэн, Губарев бэйэтин эрэ аһаарытыатын буолбакка, Саха сиригэр РФКП бүтүннүүтүн аһаарытыатын суох онордо. Ил Түмэнгэ Компартия фракцията Виктор Николаевич салалтатынан бэйэтин иккис миэстэтин "справоросстарга" туран биэрдэ.

Аһан эрэр сылга коммунистар бэйэлэрин бигэ электораттарын сүтэриэхтигэр диэри, политическай дьайар кыахтарын салгыы ыскай-даатылар.

Снл Фениксэ

Политикаға чугуйуохха, оннообор суолуохха, ол кэннэ саамай сүүрүнэ, сатаан өрүттэри, били номохо көлсөнэр Феникс көтөр курдук, көмөр быһыттан өрө көтөн таһары сатыаха наада.

2013 снл Саха сирин ыччакка уонна дьэи кэргэн политикатыгар министрэ, чаһылхай политик Александр Подоловка уустук сыһанан буолбута. Урайан баран, кини хайа эрэ кэмгэ Саха Республикатыгар суут приставтары федеральной сулууспатын управлениетын аппарата-тыгар үлэлээбитэ итиэннэ бу сотору-тааһыта сана дуоһунаһа ананна. Дьокуускай баһылыга Айсен Николаев Подоловка киин куорат Промишленной уокуругун салайыны итэбэйдэ.

Александр Григорьевич уокурук олохтоохторо уонна куорат баһылыга киниттэн күүтэр күүтүлэрин төһө толоруон туһунан бһиги кэлин билиэхпит. Ол эрээри бүгүнгү күн-гэ Подологов оһууну тулууда диер кыахтаахпыт.

Вячеслав СТРУЧКОВ, ЯСИА.

Чуукаарга үлэли сылдыбыппыт

Мин кэргэним Елена Афанасьевна Егорова Ньурба кыына этэ, идэтинэн бэ-тэринээринэй быраас. Кини аҕата А.Е. Егоров, маачаа ийэтэ А.Н. Иудина олус кырдыаҕастарынан биһиги биир оҕобуту-наан Ньурбага 1968 с. көһөн тийибиппит. Ити кэмгэ РОНО сэбиэдиссэйэ А.Г. Кардашевскай миигин Чуукаар оскуолатыгар биология, химия учууталы-нан анаабыта. Биһиги онно түөрт сыл идэбинэн үлэлэбиппит, кэлинги икки сылга миигин оскуола дириэктэринэн анаан үлэлэппиттэрэ.

Ити сылларга Чуукаар биир тыһыынча кэрингэ нэһилиэнньэлээбэ, 9-с, 10-с кылаастарга Өгөлдөбө аҕыс кылааһы бүтэрбит оҕолор кэлэн үөрэнэр буоланнар, ити кылаастарга сүүрбэттэн тахса - отучча оҕо үөрэнэллэрэ. Оскуола биир этээстээх эргэ мас дьиэ этэ, спорт саалата суох буолан, физкультура уроктара көрдүөргө буолалара. Оскуола учуутал-лара сунньунан орто саастаах дьон этилэрэ. Мин үлэлээбит сылларбар Чуукаар оскуолатыгар үөрэммит Виктор Алексеевич Алексеев физика учууталын үөрэбин саҕа бүтэрэн кэлээт үлэтин лаппа үчүгэйдик саҕалаан, кэлин өр сылларга үрдүк көрдөрүүлээхтик үлэлиир сураһын үөрэ истэбин. Иккиннинэн, Татьяна Никитична Николаева алын кылаастар учууталларынан эмиз үлэтин олус үчүгэйдик саҕалаабыта уонна биэнсийэбэ тахсар диэри үлэлээбит сураһын истибитим. Өссө 5-6 саҕа үөрэби бүтэрбит эдэр учууталлар кэлэн эрчимнээхтик үлэлэрин саҕалаабытара. Кинилэртэн мин санабар, саамай талааннахтара француз тылын учуутала, Сунтар кыына Мария Лукина этэ, кини кэлиэр диэри биһиги Англия тылын үөрэтэрибит, биир үөрэх сылын бүтүүгэ үрдүкү кылаас оҕолоро французтуу хорга ыллыыр буола сайдыбытара. Үлэтигэр сүрүбүлдьиэр, ээл-дээл сыһыаннаһар учуутал баарын өйдөөбөппүн, ити ааттаабыт учууталларым таһынан алын кылаастарга Анастасия Ивановна Иванова, физик А.Е. Мостатов, математик А.А. Григорьев, трудовик Р.С. Ласточкин о.д.а. учууталлар педкэлэктиип бастын үлэһиттэрэ этилэрэ.

Үрдүкү кылаастарга лаппа актыбыыс оҕолор бааллара, мин Ариан Ивановы, Анатолий Ивановы, Валерий Кыппыгы-ровы арааһа салайар үлэһиттэр буолуулар диририм. Биир сэттис кылааска үөрэххэ кыһаллар, барыга бары актыбыыс оҕолор: Иза Иванова, Настя Кыппыгырова, Люба Иннокентьева, Люба Прокопьева диэн кыргыттар бааллара, бука үксүлэрэ оскуола кэнниттэн салгыы үөрэммиттэрэ буолуо. Кинилэри нача-лынай кылаастарга ким үөрэппитэ буо-ла... Спорка дьобурдаах оҕолор бааллара: Миша Иванов, Андрей Никифоров, Фе-доров Суһал диэн хос ааттаах уол, оттон Люба Прокопьева бэйэтэ дьарыктанан В.Н. Ефремов, А.А. Григорьев диэн учуу-таллары кытта дьылэригэр тийэн саа-хымат оонньоон, эрчиллэн сэттис кы-лааска сылдьан өрөспүүбүлүкэбэ оҕолор-го иккис миэстэ буолан соһунута, үөр-дүбүтэ. Кини кэлин физика учуутала буолбут этэ.

Чуукаарга сүрдээх дуоспуруннаах, үлэһит, булчут, элэрдэригэр күүстээбинэн биллибит сааһырыт дьоннор баал-лара: учуутал Г.С. Петров, булчуттар Нанһааһап-Алексей Алексеев, Софрон Иванов, Оскуома Бөбөс-Никифоров, Дьэриэм-Еремей Алексеев - аатырбыт тустуук Петр Алексеев аҕата, тойуксуг бэртэрэ Сыгаан-Никифор Иванов, Олөксөй Даньыылап, бэртэринээр Ньуку-лай үөрүүдээх күннэргэ ыллыы-туойа сылдылалара.

Биһиги үлэлээбит сылларбытыгар Чуукаар дьын сахалыы олохтоох, өйдөөх-санаалаах дьоннордоох үтүө бөһүлөк этэ диэн өйдөбүлүлээхпит. Чуукаарга тийээн биһиги өссө кыыс уонна уол оҕоломму-пут, үчүгэйдик олобуппут. Ити кэмгэ дойдубар мин ийэм улаханньык ыалды-быта, онон икки кырдыаҕас дьоммуту-нуун, үс оҕобутуунун Томпоҕо көһөн барбыппыт.

Күндү Чуукаар оскуолатын үөрэнээч-чилэрин, учууталларын, бөһүлөк олох-тоохторун барыгытын тапталаах оскуо-лабыт 100 сыллаах үбүлүөйүнэн истин-ник эбэрдэлибит, барыгытыгар дьолу, үчүгэй доруобуйаны баҕарабыт!

Елена, Пантелеймон ДАРБАСОВТАР,
Мэнгэ-Алдан, Томпо.

МЭНГЭДЬЭККЭ БӨРӨНҮ БУЛТАҔАМЛАР

Омук киһитэ "Саха сирэ" диэни истээт, уулуссаҕа хаама сылдыар эһэлэри, бөрөлөрү са-ныы түһэрин күлэрбит. Кинилэр ол дьүөрлэһиннэрэллэрэ оруннаах эбит. Тоҕо диэтэххэ, Мэнгэдьэккэ сугунньуттарга, отонньуттарга, тэллэйдиттэр-гэ, оҕо-аймакха олус сэрэхтээх сайын уонна күһүн кэлэн аас-тылар. Ол курдук эһэлэрбит, бөрөлөрбүт дэриэбинэни икки-үс бизрээстэнэн кыйа сырытты-лар, баппаҕайдарын суолун он-но көрбүт, манна көрбүт буол-дулар, отонунан саахтаабыт аатырдылар. От үлэтэ бүппүтүн кэннэ, дэриэбинэттэн биир бизрээстэ ыраах сытар аймаҕы-нан оттуур ходуһабытыгар, Уус күөлүгэр, тыатааҕы ыал ыанар ынаһын тардан, этин хас да сиргэ, сири хаһан хаһаанан кэ-бистэ. Тустаахтар туһахтыы са-таабыттар да, силэйэн баран хаалбыта.

Кыстык хаар түһээтин кы-тары аны бөрөлөрбүт сылгы-ларбытын бултастылар. Орто сайлыкка (бизс бизрээстэ-лээх), Көлүйөбэ (алта бизрээстэ-лээх), Унаарга (сэттэ бизрээстэ-лээх) бизлэри сизтилер. Бөрө-лөр бу күнгэ дылы чугас эрги-нинэн сылдьан, дьэ кыыллар-ын бултаспыттара суоҕа. Арай уонча сыллааҕыта уон биир үөрдээх бөрө Сылгылаабыты-нан (сэттэ бизрээстэ) сылды-быта, Дуолюкаанга (түөрт көс-төөх) баар сылгы базатын бул-бута. Өр сылларга сылгыһыт-таан баран, оччолорго тыа ха-һаайыстыбатын чинчийэр ин-ститутун Маалыкайдааҕы фили-алын зоотехнигынан үлэли сылдыар Саввинов Андрей Аб-рамович уонна пенсиялаах, дууһатынан булчут, эр хохуун Ксенофонтов Кузьма Матвее-вич аһаан-минээн сонордоһон бултанан, уон бииртэн сэттэтин чаахаанга ингиннэрбиттэрэ да, түөрдүн чаахаанньын куоттарбытара.

Быйыл хаар эрдэттэн элбэх түһэн, үрэх сиргэ хаар халы-наан, чэпчэкини көрдөөн, ой-дон кэлбит бөрөлөр буолуохтар-ын сөп диэн сабаҕалыыллар. Тыаҕа аһа суох буолан, дьэ кыылын бултаҕа. Инньэ гынан, сэтинньи ый бүтэһингэр өрүү да актыбыынай позициялаах, са-налаах-ингэлээх Иванов Алек-сей Николаевич, дьаһалтаттан Николаев Никита Иванович көбүлээһиннэринэн, дэриэби-нэ сылгылаах эр дьоно мун-ныхтаатылар. Хатыыга 70 ха-һаайыстыбага 482 сылгы баар, ол иһигэр бизтэ 250. Дьоммут тыыннаах баайдарын көмүс-кээн, ардай аһылааҕы уодь-ганныырга быһаарыннылар. Муннах уурааһынан, сылгы-лаах ыалтан харчы хомуйан, сэт-сэбиргэл, уматык ылынар-га сүбэлэстилэр. Ааттаах дьон, "Бураннаахтар" хомулунулар. Инньэ гынан, икки биригээдэ тэрилиннэ. Саввинов Андрей Абрамович хамаандатыгар үй-лээх сааһыгар сылгыһыттаа-быт, III истиэпэннэх "Үлэ ал-бан аата" уордьан кавалера, 79 саастаах, билигин да сүһүөбүн үрдүгэр сылдьан ат арҕаһыттан

түһэ илик Сергеев Михаил Дмитриевич, эмиз урукку сыл-гыһыт, билигин хаҕыгар Еф-ремов Семен Иванович баал-лар. Сылгыһыттыы сылдыбыт Дмитриев Григорий Дмитрие-вичка уруккута кадровый булчут Харитонов Иван Иванович сы-һыарылан, туһунан хамаанда буолдулар. Бөрөнү бултаҕа-рына, бултаҕарга хомуур барар буолдулар. Хатыы эр дьоно сор-суннаах сонордубуттар, бай-найдаах булчуттар, олус сэмэй дьон. Айылҕа сүдү мааньылаах кыыллара, куһаҕаны онгортон, сонордоһорго тириэртэхтэрэ.

Муннах кэнниттэн, дьа-һалта тэрийэрин күүтэ сатаа-бакка, бэйэлэрин сэттэтинэн, уматыктарын туттан, булчуттар бөрөлөр суолларын сонордоон, тынгыраһын суолунан хайыс-хатын үөрэтэн, чаахааннарын иитэн бардылар. Сир-дойду айыы, хас бириди булчут бэйэ-тэ эрэ туттар нымалаах. Бөрө куобах курдук туора-маары барбат, кини сунньэ көнө эбит. Ол иһин, Өндүрэй бөрө суолун ойбоһуттан иитэр, чөнгөчкө хаххалатар, үгүлүгүн көп түүтү-нэн бэйэтин суолун кисти са-

ба дэхсилээн кэбиһэр. Ииппит сэттэтин уончалыы хоно-хоно, ырааһынан үндээрдэн көрөл-лөр. Тоҕо диэтэххэ, тымныы кэмигэр үөрдээх бөрө төннөн кэлбэт, биирдиилээн сылдыар эрэ өр буолан баран төннөн сөп эбит. Биһигэхэ үс бөрө баара биллэр. Биир соҕобуун сыл-дыар, иккитэ бииргэ.

Ахсынньы 21 күнүгэр Өндү-рэй ииппит чаахааныгар бөрө иннибитэ билиннэ. Түөрт аты-нан (Өндүрэй, Мэхэйиил, дизе-лист Бооппой Түмэппийэй, хаҕыгар Ефрем Ломпуорап), үс "Буранынан" (Сэмэн, биэн-сийэлээх Бэриис Анисимов, лесник Олөксөй Архипов), ик-ки ыттаах сонордубуттар иккис күннэригэр аһылаахтарын Туора Алааска (сэттэ-аҕыс биз-рээстэ) ситтилер. Кырдыаҕас булчут ыттардаах буоланнар, ыттарга ычыкка хаайан, Бооп-пойдору ытан ылла. Бөрөлөрө эдэр атыр, күөрт өнөөх көп түүлээх. Ыттааҕар икки төгүл улахан: устата балтараа миэти-рэ, үрдүгэ миэтирэттэн ордук, арҕаһын кэтитэ, аҕаһын уһуна, баппаҕайын улахана сүрдээх. Төбөтө тыатааҕы киэнин саҕа. Айылҕа оҕото буолан кыанара, дохсуна сүдү эбит. Төһө да чэн-кээйитэ уһунун иһин, чаахаан-нын таһаҕас онгостубат эбит. Тийһэ сытыгыта бэрт буолан, бизс уон см уһуннаах чэнкээ-йитин кирэн уонча см кылга-птыт. Өйө-мэйэ сүр: мастан инниннэбинэ - төннөн көннө-рөн салгыы айанныыр эбит.

Өндүрэйдээх бултуйбутта-рынан уоскуйан хаалбаттар. Биир тыһы баар. Бөрө элбэх оҕону төрөтөр буолан, булчут-тар ордук тыһыга санааларын уураллар эбит. Булчуттарбыт эрэйдэрэ таах хаалбатыгар, хаарга сизлэбэттигэр, халтай-га хаампаттарыгар баҕарабыт.

Мирослава ИВАНОВА,
Мэнгэдьэк.

Үчүгэй тэрээһингэ сырыттыбыт

Ахсынньы 10-11 к.к. Дьокуускайга "Ветеранскай хамсааһын - уопсастыба актыбыын күүһэ" диэн форум буолан ааспыта.

Биһиги улуустан К.В. Федо-ров салайааччылаах делегация кыттыбыта. Делегаттар - араас нэһилиэктэртэн бэтэрээннэр түмсүүлэрин бэрэссэдээтэллэрэ, тыыл, үлэ бэтэрээннэрэ, актыыптар. Ньурбаттан А.Е. Степанова, Маалыкайттан В.П. Соловьева, Күндээдэттэн П.И. Иванов, Маартан Н.И. Васи-льева, Ньурбачаантан С.Н. Ти-хонова, Аканаттан А.С. Степа-нова уонна Чуукаартан мин.

Үөрэхтээһин сайдыытын института диэн дыбарыаска ик-ки күн тухары 400-түү киһи 7 секциянан араһан үлэлээти-бит. Бэтэрээннэр өрөспүүбүлү-кэтээби Сэбиэттэрин тэрийи-тинэн ыгыттылыбыт бу форум-га араас дискуссияларга, уопут атастаһытыгар 26 улуустан кыттыбыппыт. Форум түмүгэр уопсай санаанан резолюция ылынныбыт.

Кыайыы 70 сылын көрсө кырдыаҕастарга көмөлөһүө-тээх боппуруостар билигин да

чопчу олоххо киллэриллэ илик-тэр, эбэтэр олус бытааннык бы-һаарыллаллар диэн бэлиэтээти-бит. Онон биһиги туруоруу-ларбыт: тыыл бэтэрээннэрин льготаларын сэри бэтэрээннэ-ригэр тэннииргэ уонна "Сэрии оҕолоро" диэн эмиз араас чэп-чэттилээх статус олохтуурга; сына тарифтарыгар, ОДКХ төлөбүрдэригэр пенсионердар-га чэпчэтиилэри олохтуурга, эбэтэр дохуоттарын үрдэтэргэ; өрөспүүбүлүкэ иһинэн сэрии оҕолоругар аналлаах сокуону ылынарга; бэтэрээннэри өйүүр кыра уонна орто предприни-мательствоҕа сөптөөх льготалары көрөргө; кырдыаҕастарга анал-лаах Гериатрическай киин 2-с уочаратын тутууну түргэтэтэр-гэ, офтальмологическай Киини аһарга, улуустарга поликлини-каларга анал кабинеттер уонна балыыһа иһинэн куйкалар аһааннарын элбэтэргэ.

Маны сэргэ көлүөнэлэр си-тимнэрин бөбүргөтүүгэ, ычча-ты патриотическай иитиигэ, Кыайыыны көрсөр бары тэрээ-һиннэргэ аҕа көлүөнэ холобор уонна настаабынньык быһыы-тынан оруола үрдүүрүн туһунан элбэх тыл этилиннэ.

Үһүс көлүөнэ оскуолатын нэһилиэк айыы көбүлүүргэ, ону дьаһалта босхо дьыэнэн, хоһу-нан хааччыытытын, волонтер-дар көмөлөрүн тэрийиин, бэтэ-рээннэр 65-70 саастарыгар диэ-ри үлэлиилэрэ сөбүн, нэһи-лиэк айыы Геройдар аллеяла-рын, Кыайыы Болуоссатын ту-

туу, тыыл бэтэрээннэрин дьы-энэн хааччыыты туһунан боппу-руостар турдулар.

Бэтэрээннэр икки күн уста-та наһаа улахан болҕомтоҕо сы-рыттыбыт. Босхо эбит, ас-үөл, араас анасаамбыллар кэнсиэртэ-рэ, быыстапкалар, өрөспүүбү-лүкэтээби кырдыаҕастар Ин-тернат-дьыэлэригэр анал при-ем, оһуохай. Форум кэнниттэн Опера уонна балет театрлары-гар Ньурба улуунун күннэрин сабыллытыгар ыалдыттыыр чизэскэ тигистибит.

Бу улахан тэрээһиннэргэ кыттар уонна ыалдыттыыр чизэ-бочуот тиксэрибиттэригэр делегациябыт аатыттан улуус-пут баһылыгар Б.Н. Поповка, А.А. Тумановаҕа, барар-кэлэр айаммытын хааччыыты баһы-лык солб. Ю.Р. Николаевка,

суоппар Семенга, салайааччы-бытыгар Ким Васильевичка улахан махталбытын тиэрдэбит. Тус бэйэм Дьокуускайга араас тэрээһингэ массыынанан тас-пыт, кырдыаҕас киһини бол-гомотолоохтук бүбөбөйдээбит нэ-һилиэгим баһылыгар Василий Григорьевичка ис сүрэхпиттэн махтанарын. Бука барыгытыгар үүммүт сылга бары үтүнү ба-ҕарабын.

Е.Н. РУМЯНЦЕВА,
Чуукаар с.

Хаартыскаҕа: бэтэрээн-ак-тыыты Форумун кыттыылаах-тара Анастасия Степановна Степанова (ханас, Ажана), Ека-терина Николаевна Румянцева (унга, Чуукаар).

– Суһал сигнал –

Көмөлөһүн!

Ленин уулуссатын 54 дьыэтин септик кирдээх уута ылан дьыэ олбуора, гараһа, баанныыга, оҕуруоппут территорията фекалия-лаах мууһунан туолла.

Дьыэбэ киирэр-тахсар уустуктанна. 2015 с. тохсунньу ый 5 күнүттэн "Ситим" УК, мэрия, ИП "Матвеев" диспетчерскэйдэ-ригэр звоннаан туһаны ылбатыбыт. Билигин уу суолу туораан өрүскэ түһэн эрэр. Онон улууспут хаһыатын нөһүө көмө көрдө-һөбүт.

Ленин уулусса 54 №-дээх дьыэтин олохтоохторун аатыттан староста ЕГОРОВ Александр Иванович.

Перечень государственных и муниципальных услуг,

Код услуги	Наименование услуги	Уполномоченный орган (организация)	
<i>Услуги в сфере земельно-имущественных отношений</i>			
ЗИО-1	Предоставление земельных участков для садоводства, огородничества, животноводства, сайбылчыного хозяйства, дачного хозяйства	Комитет имущественных отношений Нюрбинского района ул.Ленина 31, каб.109,110 тел.2-34-96	
ЗИО-2	Предоставление земельных участков для целей, не связанных со строительством		
ЗИО-3	Предоставление земельных участков для строительства		
ЗИО-4	Предоставление земельных участков на праве постоянного (бессрочного) пользования и безвозмездного срочного пользования		
ЗИО-5	Предоставление в собственность земельных участков под зданиями и сооружениями		
ЗИО-6	Выдача схем расположения земельных участков на кадастровом плане или кадастровой карте соответствующей территории		
ЗИО-7	Изменение видов разрешенного использования земельных участков		
ЗИО-8	Выдача разрешения на условно разрешенный вид использования земельного участка или объекта капитального строительства		
ЗИО-9	Продление сроков аренды земельных участков		
ЗИО-10	Расторжение договоров аренды земельных участков		
ЗИО-30	Выдача разрешения на новое образование земельного участка (объединение или разъединение)		
ЗИО-31	Передача прав и обязанностей по договору аренды земельного участка		
ЗИО-11	Оформление разрешительной документации на перевод нежилого помещения в жилое помещение		Вневедомственная Комиссия по использованию жилых и нежилых помещений (зданий) ул. Ленина, 31, каб. 113, тел. 2-34-96
ЗИО-12	Оформление разрешительной документации на переустройство и перепланировку жилого (нежилого) помещения		
ЗИО-13	Утверждение акта приемочной комиссии о переустройстве и перепланировке жилого (нежилого) помещения		
ЗИО-14	Согласование акта о выборе земельного участка	Управление строительства, промышленности, ЖКХ, МОБ и ЧС администрации МР «Нюрбинский район» ул. Ленина, 31, каб. 113, тел. 2-37-75	
ЗИО-15	Выдача градостроительного плана земельного участка, расположенного в г. Нюрба	Администрация МО "Город Нюрба" Нюрбинского района ул. Ленина, 30, каб.4, тел. 2-36-59, 2-37-05	
ЗИО-16	Выдача разрешения на строительство при осуществлении строительства, реконструкции, капитального ремонта в г. Нюрба		
ЗИО-17	Выдача разрешения на строительство объектов индивидуального жилищного строительства в г. Нюрба		
ЗИО-26	Согласование акта о выборе земельного участка	Администрация МО «Октябрьский наслег» с.Антоновка, ул.Кирова,27/1, тел. 3-33-91	
ЗИО-25	Постановка в очередь на предоставление земельных участков гражданам, имеющим трех и более детей		
ЗИО-27	Выдача градостроительного плана земельного участка, расположенного в МО «Октябрьский наслег»		
ЗИО-28	Выдача разрешения на строительство при осуществлении строительства,реконструкции, капитального ремонта на территории МО «Октябрьский наслег»		
ЗИО-29	Выдача разрешения на строительство индивидуального жилищного строительства на территории МО «Октябрьский наслег»		
ЗИО-18	Государственный кадастровый учет изменений объекта недвижимости		
ЗИО-19	Постановка на государственный кадастровый учет объекта недвижимости		Межрайонный отдел №7 по Нюрбинскому району Филиала ФГБУ «Федеральная кадастровая палата Росреестра» по РС(Я) ул. Советская, 38, тел. 2-37-13
ЗИО-20	Предоставление сведений из государственного кадастра недвижимости об объекте недвижимости		
ЗИО-21	Снятие с государственного кадастрового учета объекта недвижимости		
ЗИО-22	Внесение сведений в государственный кадастр недвижимости о ранее учтенном объекте недвижимости		
ЗИО-23	Исправление технических ошибок в государственном кадастре недвижимости	Нюрбинское ОРМ Вилуйского отдела Управления Росреестра по РС(Я) кв.Энергетик 71, тел. 2-42-52	
ЗИО-32	Государственная регистрация договоров аренды земельных участков		
ЗИО-33	Государственная регистрация права собственности на земельные участки (в случае передачи из муниципальной собственности)		
ЗИО-34	Предоставление сведений из единого государственного реестра прав на недвижимое имущество и сделок с ним (ЕГРП)		
ЗИО-35	Внесение изменений в единый государственный реестр прав на недвижимое имущество и сделок с ним (ЕГРП)		
ЗИО-36	Государственная регистрация права собственности граждан на земельные участки, предоставленные гражданам для ведения личного подсобного, дачного хозяйства, огородничества, садоводства, индивидуального гаражного или индивидуального жилищного строительства (государственная регистрация права собственности на земельный участок в порядке дачной амнистии)		
ЗИО-37	Государственная регистрация права собственности граждан на объекты ИЖС на земельном участке, предназначенном для ИЖС или на земельном участке, расположенном в черте поселения и предназначенном для ведения личного подсобного хозяйства (государственная регистрация права собственности на объект ИЖС в порядке дачной амнистии)		
ЗИО-38	Государственная регистрация права собственности на создаваемый или созданный объект недвижимости, если для его строительства не требуется разрешения		
ЗИО-39	Государственная регистрация права на недвижимое имущество, приобретаемое в порядке наследования		
ЗИО-40	Государственная регистрация сделок и перехода прав на жилые помещения (купля-продажа, мена, дарение)		ГУ «Управление ветеринарии с ветеринарно-испытательной лабораторией» Нюрбинского района ул. П.Мартынова, 19, тел. 2-37-81, 2-22-62
ЗИО-41	Государственная регистрация договора долевого участия в строительстве жилья		
ЗИО-42	Государственная регистрация права собственности на основании договора долевого участия в строительстве		
ЗИО-43	Государственная регистрация договора аренды зданий и сооружений		
ЗИО-44	Выдача повторного свидетельства о государственной регистрации прав на недвижимое имущество		
ЗИО-45	Государственная регистрация договора об ипотеке		
ЗИО-46	Государственная регистрация прекращения регистрационной записи об ипотеке		
ЗИО-47	Государственная регистрация прав на дачи, гаражи в дачных и гаражно-строительных кооперативах на основании справки о выплате паевого взноса		
ЗИО-48	Государственная регистрация сделок и перехода прав на объекты нежилого фонда на основании договора (купля-продажа, мена, дарение)		
ЗИО-49	Исправление технической ошибки		
ЗИО-50	Внесение в Единый государственный реестр прав на недвижимое имущество и сделок с ним записи о прекращении права (ограничения (обременения) права).		
ЗИО-51	Государственная регистрация прав на основании договоров приватизации жилых помещений (договор зарегистрирован в БТИ или местной администрации до 1998 года)		
ЗИО-52	Государственная регистрация прав граждан на жилые помещения на основании договоров передачи в собственность (приватизации) жилых помещений		
ЗИО-53	Государственная регистрация прав на недвижимое имущество и сделок с ним на основании судебных актов		
ЗИО-54	Внесение в Единый государственный реестр прав на недвижимое имущество и сделок с ним записи о наличии возражений в отношении зарегистрированного права на объект недвижимости		
ЗИО-55	Внесение в Единый государственный реестр прав на недвижимое имущество и сделок с ним записи о невозможности государственной регистрации права без личного участия правообладателя		
ЗИО-24	Согласование акта о выборе земельного участка		
<i>Услуги в сфере определения правового статуса заявителя</i>			
ОПС-1	Выдача паспортов гражданина РФ, удостоверяющих личность гражданина РФ на территории РФ, в случае достижения 14-летнего возраста	ТП в Нюрбинском районе МРО Управления Федеральной миграционной службы по РС(Я)в Мирнинском районе ул. Хр. Максимова, 18, тел. 2-35-20	
ОПС-2	Выдача паспортов гражданина РФ, удостоверяющих личность гражданина РФ на территории РФ, в случае достижения 14-летнего возраста и приобретения гражданства Российской Федерации непосредственно перед получением паспорта		
ОПС-3	Замена паспортов гражданина РФ, удостоверяющих личность гражданина РФ на территории РФ, в случае достижения 20-летнего или 45-летнего возраста		
ОПС-4	Замена паспортов гражданина РФ, удостоверяющих личность гражданина РФ на территории РФ, при изменении гражданином в установленном порядке фамилии, имени, отчества, изменении сведений о дате (числе, месяце, годе) и/или месте рождения		
ОПС-5	Замена паспортов гражданина РФ, удостоверяющих личность гражданина РФ на территории РФ, при изменении пола		
ОПС-6	Замена паспортов гражданина РФ, удостоверяющих личность гражданина РФ на территории РФ, при непригодности паспорта для дальнейшего использования вследствие износа, повреждения или других причин		
ОПС-7	Замена паспортов гражданина РФ, удостоверяющих личность гражданина РФ на территории РФ, при обнаружении неточности или ошибочности произведенных в паспорте записей		
ОПС-8	Замена паспортов гражданина РФ, удостоверяющих личность гражданина РФ на территории РФ, при изменении внешности		
ОПС-9	Оформления паспорта гражданина РФ, удостоверяющего личность гражданина РФ за пределами территории РФ (загранпаспорт «старого» образца)		
ОПС-10	Прием и выдача документов о регистрации по месту жительства («прописка») в пределах РФ (на территории МР «Нюрбинский район»)		
ОПС-11	Прием уведомлений о прибытии иностранного гражданина в место пребывания (постановка иностранных граждан на учет по месту пребывания) на территории МР «Нюрбинский район»		
<i>Услуги в социальной сфере</i>			
С-1	Прием заявлений на выдачу, замену СНИЛС при обращении физического лица		ГУ Управление Пенсионного фонда России в Нюрбинском улусе РС(Я) ул. Ст.Васильева, 41, тел. 2-21-75
С-2	Прием заявлений на выдачу, замену СНИЛС при обращении работодателя		
С-3	Прием заявлений от пенсионеров, для корректировки базы данных ОПФР, без изменения размера пенсии (паспортных данных, ФИО, места проживания, факта работы или увольнения)		
С-4	Прием заявлений от пенсионеров на изменение способа выплаты пенсий		
С-32	Прием заявлений о предоставлении набора социальных услуг, об отказе от получения набора социальных услуг или о возобновлении предоставления набора социальных услуг		
С-33	Прием заявлений о добровольном вступлении в правоотношения по обязательному пенсионному страхованию в целях уплаты дополнительных страховых взносов на накопительную часть трудовой пенсии		
С-34	Прием от застрахованных лиц заявлений о выборе инвестиционного портфеля (управляющей компании), о		

предоставляемых на базе офиса "Мои документы" (МФЦ)

	переходе в ПФ РФ или о переходе в ПФ РФ из НПФ для передачи им средств пенсионных накоплений		обучения и получения дополнительного профессионального образования		
C-43	Информирование застрахованных лиц о состоянии их индивидуальных лицевых счетов в системе обязательного пенсионного страхования		C-26	Предоставление справки о составе семьи	Администрация МО "Город Нюрба" Нюрбинского района ул. Ленина, 30, каб.4, тел. 2-36-59, 2-37-05
C-25	Постановка на налоговый учет физического лица (получение, оформление дубликата, замена свидетельства ИНН)	Межрайонная инспекция ФНС России №3 по РС(Я) кв. Энергетик, 67, тел. 2-05-45	C-21	Предоставление информации об имеющейся задолженности по исполнительному производству	Нюрбинский районный отдел Управления Федеральной службы судебных приставов по РС(Я), ул.Ст.Васильева, 123 а, тел. 2-38-95, 2-45-90
C-22	Государственная регистрация рождения (для родителей, состоящих в браке между собой)	Отдел Управления ЗАГС при Правительстве РС(Я) по Нюрбинскому району, ул.Ленина, 30а, тел. 2-34-49, 2-23-14	C-30	Постановка в очередь для зачисления в детские сады г.Нюрба	МКУ Управление образования Нюрбинского района ул.Ленина 47, тел. 2-34-08
C-23	Выдача повторных свидетельств о государственной регистрации актов гражданского состояния		C-31	Прием заявлений и организация предоставления гражданам субсидий на оплату жилых помещений и коммунальных услуг	Служба адресных субсидий на жилищно-коммунальные услуги ГКУРС (Я) «Агентство субсидий» по Нюрбинскому району ул. Ст. Васильева 75, каб. 48, тел. 2-24-43
C-24	Государственная регистрация заключения брака в неторжественной обстановке		C-29	Предоставление сведений об административных правонарушениях в области дорожного движения	МВД РФ по Республике Саха (Якутия) ул. Хр. Максимова, 18, тел. 2-37-71
C-35	Государственная регистрация расторжения брака по взаимному согласию супругов, не имеющих общих детей, не достигших совершеннолетия		C-48	Выдача справки о наличии (отсутствии) судимости и (или) факта уголовного преследования либо прекращении уголовного преследования	МВД РФ по Республике Саха (Якутия) («Информационный центр МВД по РС(Я)») г. Якутск, ул. Дзержинского, д. 10
C-5	Прием заявлений об отказе от набора социальных услуг (замена льгот денежными выплатами)	ГКУ «Нюрбинское управление социальной защиты населения и труда при МТиСР РС(Я)» пер.Ворошилова, д.9, тел:2-40-94	Услуги в сфере охотхозяйственных отношений		
C-6	Постановка на очередь в выделении санаторно-курортной путевки для неработающих ветеранов труда старше 60 лет и ветеранов тыла		O-1	Выдача (замена) и аннулирование охотничьих билетов	Отдел охраны и контроля Департамента охотничьего хозяйства РС(Я) по Нюрбинскому району, ул.П.Мартынова, 19, тел. 2-25-98
C-7	Прием заявлений и документов по государственной услуге "Предоставление бесплатного проезда неработающим матерям, награжденным орденом "Матер-героиня" и матерям, приравненных к званию "Матер-героиня"		O-2	Выдача разрешений на право добычи охотничьих ресурсов на территории общедоступных охотничьих угодий Республики Саха (Якутия), за исключением охотничьих ресурсов, находящихся на особо охраняемых природных территориях федерального значения	
C-8	Назначение и выплата пособия на погребение не работавших и не являвшихся пенсионерами, а так же мертворожденного ребенка		Услуги в сфере регулирования предпринимательской деятельности		
C-9	Прием заявлений и документов по государственной услуге «Назначение и выплата ежемесячной денежной выплаты и ежемесячной денежной выплаты на оплату жилья и коммунальных услуг»		П-1	Лицензирование деятельности связанной с оборотом лекарственных средств, предназначенных для животных	ТО Россельхознадзора по РС(Я) в Нюрбинском районе ул. П.Мартынова, 19, тел. 2-25-98
C-10	Выдача справки студентам для получения социальной стипендии		П-2	Государственная регистрация физического лица в качестве индивидуального предпринимателя	Межрайонная инспекция ФНС России №3 по РС(Я) ул. кв. Энергетик, 67, тел. 2-05-45
C-11	Присвоение звания "Ветеран труда"		П-3	Государственная регистрация крестьянского (фермерского) хозяйства	
C-12	Присвоение звания "Ветеран труда Республики Саха (Якутия)"		П-4	Государственная регистрация юридического лица при создании	
C-13	Оформление дубликата удостоверения «Ветеран труда»		П-5	Предоставление сведений из ЕГРИП	
C-14	Оформление дубликата удостоверения «Ветеран труда Республики Саха (Якутия)»		П-6	Предоставление сведений из ЕГРЮЛ	
C-15	Прием заявлений и документов по государственной услуге "Назначение и выплата единовременного пособия при рождении ребенка"	П-7	Ликвидация ИП		
C-16	Прием заявлений и документов по государственной услуге "Назначение и выплата ежемесячного пособия на ребенка"	П-9	Регистрация в установленном порядке контрольно-кассовой техники, используемой организациями и ИП в соответствии с законодательством РФ		
C-17	Прием заявлений и документов по государственной услуге "Назначение и выплата ежемесячного пособия по уходу за ребенком"	П-10	Прием единой (упрощенной) налоговой декларации		
C-18	Прием заявлений и документов от молодых семей по государственной услуге "Назначение и выплата компенсационных выплат семьям, имеющим детей, предусмотренных Законом Республики Саха (Якутия) от 17.12.2008г. 643-3 №147-IV "Об охране семьи, материнства, отцовства и детства в Республике Саха (Якутия)"	П-14	Индивидуальное информирование налогоплательщиков - физических лиц и юридических лиц о состоянии расчетов по налогам и сборам (выдача справки о состоянии расчетов по налогам и сборам по форме 39-1-Ф или 39-1)		
C-19	Прием заявлений и документов от многодетных семей по государственной услуге "Назначение и выплата компенсационных выплат семьям, имеющим детей, предусмотренных Законом Республики Саха (Якутия) от 17.12.2008г. 643-3 №147-IV "Об охране семьи, материнства, отцовства и детства в Республике Саха (Якутия)"	П-8	Выдача юридическим лицам и индивидуальным предпринимателям разрешений на осуществление деятельности по перевозке пассажиров и багажа легковым такси на территории Республики Саха (Якутия)	Министерство транспорта и дорожного хозяйства Республики Саха (Якутия) г.Якутск, проспект Ленина, дом 22, тел.(4112) 42-11-31, 42-23-75.	
C-20	Прием заявлений и документов на оформление сертификата на республиканский материнский капитал "Семья"	П-11	Прием расчета по начисленным и уплаченным страховым взносам на обязательное пенсионное страхование в Пенсионный фонд Российской Федерации, страховым взносам на обязательное медицинское страхование в Федеральный фонд обязательного медицинского страхования плательщиков страховых взносов, производящих выплаты и иные вознаграждения физическим лицам, по форме РСВ-1 ПФР, с нулевыми показателями на бумажном носителе для дальнейшего предоставления отчетности в территориальные органы ПФР, по месту регистрации плательщика - юридического лица	ГУ Управление Пенсионного фонда России в Нюрбинском улусе РС(Я) ул. Ст.Васильева, 41, тел. 2-21-75	
C-27	Выдача справки, содержащей сведения о нахождении гражданина на регистрационном учете в органах службы занятости населения в целях поиска подходящей работы, в качестве ищущего работу или признанного безработным	ГКУ «Центр занятости населения Нюрбинского района» ул. Октябрьская 13, тел: 2-48-38	П-12	Приём отчета (расчета), представляемого лицами, добровольно вступившими в правоотношения по обязательному социальному страхованию на случай временной нетрудоспособности и в связи с материнством (Форма-4а ФСС РФ)	ГУ-РО Фонда Социального Страхования РФ по РС(Я) в Нюрбинском районе, ул. Ленина, 25 тел.2-48-46
C-28	Предоставление справки, содержащей сведения о назначенных гражданину социальных выплат (размерах и сроках выплаты пособия по безработице, периодах оказания материальной помощи, выплаты стипендии в период профессиональной подготовки, переподготовки и повышения квалификации по направлению органов службы занятости, материальной поддержки в период участия в оплачиваемых общественных работах, временного трудоустройства)		П-13	Приём расчета по начисленным и уплаченным страховым взносам на обязательное социальное страхование на случай временной нетрудоспособности и в связи с материнством и по обязательному социальному страхованию от несчастных случаев на производстве и профессиональных заболеваний, а также по расходам на выплату страхового обеспечения (Форма 4-ФСС)	
C-37	Социальная адаптация безработных граждан на рынке труда		П-15	Разработка бизнес- плана инвестиционного проекта	Государственное бюджетное учреждение «Агентство инвестиционного развития РС(Я)» г.Якутск, ул.Кирова, д.36/1, каб.605.
C-38	Информирование о положении на рынке труда в Республике Саха (Якутия)		П-16	Экспертиза бизнес-плана инвестиционного проекта	
C-39	Организация временного трудоустройства несовершеннолетних граждан, безработных граждан, испыт. трудности в поиске работы, безработных граждан от 18 до 20 лет из числа выпускников образоват.учрежд. нач. и сред. проф. образования, ищущих работу		П-17	Анализ рынка (Проведение маркетинговых исследований бизнес-идеи)	
C-40	Содействие гражданам в поиске подходящей работы, а работодателям в подборе необходимых работников		П-18	Разработка плана маркетинга	
C-41	Психологическая поддержка безработных граждан		П-19	Письменная консультация по вопросам сопровождения инвестиционных проектов.	Министерство по делам предпринимательства и развития туризма РС (Я) г. Якутск, ул.Кирова, д.18, блок В, 8 этаж
C-42	Организация проведения оплачиваемых общественных работ		П-20	Информирование и консультирование по мерам государственной поддержки субъектов малого и среднего предпринимательства	
C-46	Содействие безработным гражданам в переезде и безработным гражданам и членам их семей в переселении в другую местность для трудоустройства по направлению органов службы занятости				
C-47	Организация профессиональной ориентации граждан в целях выбора сферы деятельности (профессии), трудоустройства, прохождения профессионального				

Адрес: 678450, г. Нюрба, ул. Ленина, дом 30.
 Телефон: 2-21-00, 8-800-100-22-16
 e-mail: mfcnyrba@nyrba.mfcsakha.ru
 Официальный сайт: www.mfcsakha.ru

Режим работы офиса "Мои документы":
 Вторник-суббота с 9:00 ч. до 19:00 ч. без перерыва на обед.
 Выходные дни: воскресенье, понедельник.